Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען. | היינט 8 זייטען.

נייעס פאלקסבלאט

№ 156 | Łódź, Poniedziałek 7 lipca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג י״א תמוז תר״ץ | № 156

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

די פראצעסען צוליב׳ן קראקאווער קאנגרעס זאלען אבגעשטעלט ווערען

אנגעזעהענער סאנאציע-פיהרער געגען פערפיהרען א פראצעס געגען צענטרא-לעוו. — געוו. פרעז. וואיטשעכאווסקי וועט נישט ארויסטרעטען אלס אנקלאגער

וואַרשאַ, 6. (טעלעפאניש) פון זיכערע קריזען הערווייסט מען זיך, אז אין די קרייזען פון דער סאנאציע איז פערהאן א געוויסע גרופע, וואס איז שטארק אונצופרידען מיט׳ן טומעל, וואס עס איז אויפגעהויבען געווארען ארום דעם פראצעס געגען די איינארדענער פון קראקאווער קאנגרעס. עס זענען פערהאן אנגעזעהענע פיהרער, וואס זענען געגען דעם, אז די רעגירונג זאל פערפיהרען דעם פראצעס. צווישען די דאזיגע פיהרער איז אויך פירשט יאנוש ראדזיוויל, די רעכטע האנד פון מארשאל פילסודסקי.

ווי מען שמועסט, איז אין צוזאמענהאנג דערמיט זאל פירשט ראדזיוויל היינטיגע וואך קומען קיין דרוסקעניק, וואו עס געפינט זיך מארשאל פילסודסקי און דארט זאל רעדען וועגען דעם ענין, פארקומען א וויכטיגע קאנפערענץ.

וואס איז ווידער שייך דעם פלאן פון דער געז. וועטאס רעגירונג צו פערפיהרען א פראצעס געגען מארשאל פילסודסקי און דיפ יהרער פון דער מאי-איבערקעהרענישׁ דערווייסט מען זיך, אז דער געוועזענער פרעזידענט וואיטשעכאווסקי האט ערקלערט אז ער וועט אין דעם פראצעס נישט ארויסטרעטען אלס אנקלאגער, און צוליב דעם קאן דער פראצעס בכלל נישט פערפיהרט ווערען.

ארעסטירען די פיהרער פון צענ-טראלעוו און פונאנדערלאזען דעם סיים

פאדערט דער „ווייסער אדלער״ די נייע גרופירונג פון דער סאנאציע

וואַרשאַ, 6. (טעלעפאניש) אין די פאליטישע קרייזען האט זיך היינט פערשפרייט א ידיעה, אז אין דער סאנאציע האט זיך געשאפען א נייע גאר שארפע גרופע „ווייסער אדלער״ (אושעל ביאלי), וואס האלט אז מען דארף אנעהמען זעהר שארפע מיטלען געגען די פארטייען פון קראקאווער קאנגרעס.

דער „ווייסער אדלער״ פאדערט, אז מען זאל אלע פיהרער פון צענטראלעוו ארעסטירען, תיכף פונאנדערלאזען דעם סיים און נישט מאכען קיין נייע וואהלען.

דער הויפט-ראט פון כ. ד. אקצעפטירט די רעזאלוציעס פון קראקאווער קאנגרעס

וואַרשאַ, 6 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון הויפט-ראט פון די כ. ד., וועלכע האט געדויערט א גאנצען טאג.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס אין כאדעקישען קלוב געפינט זיך א גרויסע גרופע, וואס איז געניגט צו די סאנאציע-פארטייען, האט דאך פונדעסטוועגן געזיגט די ריכטונג, וואס פערטרעט דעם צענטראלעוו, עס זענען אקצעפטירט געווארען די בעשלוסען און רעזאלוציעס פון קראקאווער קאנגרעס און עס איז נאר איבערגעדרוקט געווארען דער וואונש, אז דער צענטראלעוו זאל זיך מעהר רעכענען מיט די רעליגיעזע אידעאלען פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג.

מוזולמענישע דעלעגאטען פון אינדיען

ירושלים, 6. (יט״א טעלעגראפיש) אהער זענען אנגעקומען 3 מוזולמענישע געלערנטע פון אינדיען אלס דעלעגאטען פון דער מוזולמענישער דעלעגאציע ביי דער אינטערנאציאנאלער כותל-מערבי קאמיסיע.

> ## קופאן 3
> ### דריטע סעריע
> פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס
> פון „נייעם פאלקסבלאט״
> כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען
>
> שנייד אויס דעם קופאן!

3 מענשען אומגעקומען אין די פלאמען פון אן אעראפלאן

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

נישט ווייט פון קלערמאן איז אראפגעפאלען דער אעראפלאן פון באראן דע פריפור.

שלייבין אויפגעהויבען פון בענזין איז דער אעראפלאן תיכף אנגעכאפט געווארען פון פלאמען, און פריפור איז אומגעקומען דער באראן דע פריפור און די צוויי פאסאזשירען, וואס זענען מיט אים געפאהרען.

אנם. מ. מזאת. | שטאטיש טעאטער ציגעל-גאס 63. | יאר XV.

ג. אסטראלן פון דער ווילנער טרופע

היינט, מאנטיק, 7 יולי, 9 אווענט

1-טע פאפולערע פארשטעלונג פון 75 גר. ביז 3.50 זל.

„דער דבוק״

דראמאטישע לעגענדע אין 3 אקטען פון ש. אנ-סקי.

מארגן, דינסטיק, 8 יולי, 9 אווענט 2-טע פאפולערע פארשטעלונג „קדוש השם״ פון שלום אש.

שבועה דאורייתא

דאנערשטאג, דעם 10 יולי ד. י. 10 א זייגער פריה וועט אין דער אלטשטעטישער שוהל שווערען

איטשע הערשקאוויטש, בושעושינער 23 און משה חיים פשיטעק, צעגעלניאנא 69 וועגען א סומע פון 800 זל.

אהרן הארץ, הויזבעזיצער פעפער-גאס 7.

Dr. med. **FELDMAN**

אקושער און פרויען-ארצט

Rzgowska 5, tel. 191-08

נעהמט אן פון 3–5 נאכמיטאג און אין דער לעצט. ניצע Piotrkowska 62 פון 5.30–7.30 נאכמ.

א טיכטיג יונגעל וואס קען שפילען אויף א האנד-רעדל קען זיך מעלדען ביי מעשבערג, נאוואמיעסקא 26 אין סוויטער-פאבריק.

צאפאט

האטעל „SAVOY“

SÜDSTR. 12/14, tel. 51122

1 מינוט פון ים און קורהויז.

ניי-רעמאנטירט, געעפענט. ערשטקלאסיגער שטרענג-כשר׳ער רעסטאראן. צימערן מיט און אהן פענסיאן. מעסיגע פרייסען.

אויפפאדערונג! אכטונג, שטעפער-מייסטער!

צוליב דער פריש-געשאפענער לאגע פון דעם שטעפער-פאך, פאדערן מיר אויף אלע שטעפער-מייסטער צו קומען היינט, מאנטאג, דעם 7 יולי ד. י. פינקטליך 8 א זייגער אווענד אין לאקאל פאלודניאווע 4 אויף

אן אלגעמיינער פערזאמלונג

צוליב דער וויכטיגקייט פון ענין דארף קיין איינציגער שטעפער נישט פעהלען.

די פערוואלטונג.

אכטונג, לעדער-סוחרים!

דערמיט האבען מיר דעם כבוד אייך איינצולאדען אויף

א וויכטיגער קאנפערענץ

וועלכע וועט פארקומען היינט, מאנטאג, דעם 7-טען יולי ד. י. 6 א זייגער אווענד אין לאקאל פאלודניאווע 4.

אויף דער טאג-ארדנונג: בעראטונג איבער דער געשאפענער לאגע אין פאך.

מיט אכטונג די צעך-פערוואלטונג.

בינון וצער אנו מודיעים על האבדה הגדולה של הצבור העברי בלודז במות אחד מחשובי חברי המועצה של הקהלה

נ״ע

ר׳ אריי בן מיכאל לייב ז״ל כארא

המקום ינחם את משפחתו המתאבלת בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

המועצה והשלטון של הקהלה העברית בלודז.

בלוטיגע עקסצעסען אין רהיינלאנד

ווייטערדיגע אנפאלען אויף די סעפאראטיסטען. — די עקסצעסען טראגען אויך א אנטיסעמיטישען כאראקטער

בערלין, 6. (ספ. טעל.) נאך די עקסצעסען אין קייזערלאוטען, פירמאסענס און אנדערע שטעט פון אונגערהיין איז היינט אויסגעבראכען בלוטיגע עקסצעסען אין וויסבאדען. וויסבאדען מאכט דעם איינדרוק פון א שטאט איבער וועלכער עס איז ערקלערט געווארען בעלאגערונגס־צושטאנד. אין די בעראהמטע גאסען פאטרולירען יעדע 20 מעטער פאליציי פאסטענס, גישט קוקענדיג אויף די ראזיגע פארזיכטס מיטלען איז היינט אין צענטער פון דער שטאט געקומען צו צוזאמענשטויסען.

א טויזענד־קעפיגער המון האט גערויבירט די געשעפטען, אפילו אזעלכע, וועמענס אייגענטימער האבען נישט געהאט קיין שייכות צו די סעפאראטיסטען, עס זענען פארהאן א סך פערוואונדעטע א זהן פון א געוויסען ציגארען סוחר איז ארויסגעשלעפט געווארען פון געשעפט און דערהרגעט.

די פאליציי האט אפגעשלאסען דעם גאנצען פערקעהר.

אויך אין קלאפענהיים איז געקומען צו דעמאנסטראציעס. די נאציאנאליסטישע באנדעס האבען בעלאגערט דאס הויז פון דעם סעפאראטיסט קונץ און געוואלט עם אומברענגען. קונץ האט אלארמירט די פייערלעשער און האט פון פענסטער געשאסען אויפן המון. א פאליציי פאטרול וואס איז אנגעקומען האט אנגעהויבען צוריקצושיסען קונץ, וועלכער האט זיך פערבאריקאדירט, האט זיך אונטערגעגעבען צוזאמען מיט זיין פרוי און קינדער ערשט נאכדעם ווי עס האט זיך איהם אויסגעלאזט די גאנצע אמוניציע.

די אקציע געגען די סעפאראטיסטען האט גלייכצייטיג אויך געטראגען אנטיסעמיטישען כאראקטער, ווייל די גרעסטע טייל צוראבירטע געשעפטען זענען יודישע.

די שטאט־פערוואלטונג האט ערקלערט, אז זי איז פעראנטווארטליך פאר די געשעהענישען און וועט אומקערען די געליטענע זייערע שאדענס.

די פראנצויזישע פראטעסטען אין בערלין

פאריז, 6. (אטע) דער פראנצויזישער אויסערן־מיניסטער האט פרייטאג אויפגענומען דעם רייכסען באטשאפטער פאן העש און געראט מיט איהם א געשפרעך וועגען די אונרוהען, וואס זענען פארגעקומען אין געוויסע שטעט פון רהיינלאנד און וואס שטעהען אין א סתירה צו די אפמאכען וואס זענען געשלאסען געווארען צווישען דער קאאליציע און רייכסלאנד וועגען ראוגען ענין.

דער אויסערן־מיניסטער האט בעאויפטראגט די פראנצויזישע קאנסולען אין רייכסלאנד, אז זיי זאלען איהם צושטעלען גענויע ידיעות וועגען די געשעהענישען.

די אימיגראציע קיין ארץ־ישראל אין חודש מאי

ירושלים, 6. (יט"א טעלעגראפיש) אין מאי זענען קיין א"י אריינגעקומען 267 יודען, 24 מוזולמענער און 67 קריסטען, ארויסגעפארען פון א"י זענען פאר דערזעלבער צייט 189 יודען 55 מוזולמענער און 32 קריסטען. די קליינע צאהל אריינגעוואנדערטע יודען ערקלערט זיך מיט דער זעלבער פון דער עליה גזרה.

הילף פאר נשרפים אין בארשא

וואס איז אונטערגעצונדען געווארען דורך די קוזיסטען

בוקארעשט, 6 (ספ. טעל.) אין יודישען שטעטעל באר־שא, וואס איז אונטערגעצונדען געווארען דורך די קוזיסטען, האט די רעגירונג ארויסגעשיקט 2 וואגאן לעבענס־מיטלען און ליידענט אויף אויפצושטעלען ביידלעך פאר די נשרפים.

עס איז ארויסגעשיקט געווארען א ספעציעלע אויספארשונגס־קאמיסיע אויף צו ענטדעקען די שולדיגע אין דער שרפה.

פון בעלץ איז אויך ארויסגעפארען א ספעציעלער דעלעגאט פון „דזשאינט", כדי צו געבען הילף די יודישע נשרפים.

שלום אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין אמעריקא

די בראנדייס־גרופע זיך צוריק פעראייניגט מיט דער אפיציעלער ציוניסטישער ארגאניזאציע

ניו־יארק, 6. (יט"א טעלעגראפיש) אין קליוולאנד האט זיך פערענדיגט די ציוניסטישע יאהרעס־קאנפערענץ. ס'איז געקומען צו א הסכם צווישען דער בראנדייס גרופע מיט די ליפסקיסטען. אין דער נייער לייטונג זענען אריין 12 בראנדייסיסטען און 6 פון ליפסקיס צד. אין די ציוניסטישע רייהען הערשט א געוואלדיגע שמחה און געהויבענע שטימונג, מ'ערווארט א פערשטארקטע ציוניסטישע טעטיגקייט.

ניו־יארק, 6. (יט"א טעלעגראפיש) די אמעריקאנער פרעסע דריקט אויס איהר צופרידענהייט צוליבען שלום וואס איז געשלאסען געווארען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. די אפיציעלע גיבען אפ זעהר אפטימיסטישע ערקלערונגען וועגען דער ווייטערדיגער ארבייט.

די בעציהונג צווישען פראפ. דעוויד ווייצמאן און ענגלישען קאלאניאל־אמט ווערען נארמאל

לאנדאן, 6 (טעלעגראפיש) אגענט. קאפלאנסקי האט געגעבען אן אינטערוויו דעם פארשטעהער פון יט"א ער ערקלערט אז די בעציהונגען צווישען פראפ. ווייצמאן און דעם קאלאניאל־אמט ווערען נארמאל. די ידיעה פון רושארדש קראניקל" אז די רעגירונג בעקלאגט זיך הלמאי פראפ. ווייצמאן שטיצט פון ערוויטענס איז גרונדלאז.

סימפטאמאטיש בעלכט — האט ערקלערט ווייטער א'נזש. קאפלאנסקי — וועט פערטיג ווערען סוף יולי. אבער צו די פאלאמענט מלמעלידער וועט ער אנקומען ערשט אין הערבסט. די ציוניסטישע פירער מוזען זיין זעהר וואכזאם האט ער פערענדיגט זיין אינטערוויו.

געוואלדיגער שטורם איבער בערלין

רייסט ארויס ביימער און רייסט אראפ דעכער

בערלין, 6 (ספ. טעל) איבער בערלין האט זיך איבערגעטראגען א מוראדיגער שטורעם און שלאסרעגען. אין 40 פאלען האט מען געמוזט ארויסרופען די פייערלעשער, כדי אויסצופאמפעווען דאס וואסער פון די פערגאסענע קעלערס.

דער שטורם איז געווען אזוי שטארק, אז אין פיל ערטער זענען ביימער ארויסגעריסען געווארען פון דער ערד און דעכער זענען אראפגעריסען געווארען פון די הייזער.

די ארבייטען פון דער אינטערנאציאנאלער כותל־מערבי־קאמיסיע

ירושלים, 6. (יט"א טעלעגראפיש) די אינטערנאציאנאלע כותל מערבי קאמיסיע האט פערהערט א געוויסען אייזענשטיין, א קאמיסאר פון די כולל נעלרער. ער זאגט ערות, אז אין 1895 י. האט די טערקישע מאכט דערלויבט צו לעגען שטיינער און ציגעל אויפן ברוק פון כותל מערבי, הרב כאנאנס האט דאן געגעבען אויך די ארבייטען 10 נאפאלעאנען.

פראפ. באריס שאץ דער לייטער פון דער קונסט שולע „בצלאל" דערצעהלט אז אזוי ער האט אין 1910 י. אויסגעפיהרט דעם פילם כותל מערבי (דער דאזיגער פילם איז א טאג פריהער ספעציעל דעמאנסטרירט געווארען פאר די מיטגלידער פון דער קאמיסיע). אויפן פילם זעהט מען ווי זקנים זיצען אויף שטולען און בענק, דער פילם איז אויך דעמאנסטרירט געווארען אין ניו־יארק.

דער אראבישער פארשטעהער האט פערפיהרט א ויכוח וועגען דער הייליגקייט פונ'ם כותל; פראפ. שאץ, האלט אז ס'איז נישט וויכטיג די אויטענטישקייט פון ארכעאלאגישען שטאנדפונקט ס'איז אבער א פאקט אז זייט דורות זענען די יודען עולי רגל צום כותל.

נאכדעם איז אויסגעהערט געווארען דער ענגלישער ארכעאלאג מישטעסי, וועלכער וואוינט אין ירושלים זייט 1900 י. ער פלעגט אפט בעזוכען דעם כותל און טרעפען דארט תמיד יודען אויף שטולען און בענק זיצען בייםn כותל, יודען פלעגען אויך ברענגען ארון ספר תורות. אין 1902 און 1908 י. האט דער ערות געלעבט צווישען פעלאכען און האט קיינמאל נישט געהערט אז זיי זאלען רעדען עפעס וועגען דער הייליגקייט פונ'ם כותל, ער האט אויך נישט געהערט אז די מוזולמענער זאלען האבען עפעס ספעציעלע כוונות בנוגע דעם כותל, וועגען דער ראזיגער בעצירונג.

צום כותל מצד די אראבער האט דער ערות צום ערשטען מאל דערהערט מיט א צוויי יאהר צוריק. די אראבישע בעצייכענונג „על בוראק" איז א ניי וואורט.

נאכדעם איז ווידער אויסגעהערט געווארען דער יודישער פערטרעטער אדוו. עליאש, ער האט פאר־געוויזען א טערקישען דאקומענט, וואס שטעלט פעסט דעם סטאטוס קוואָ ביים כותל מערבי, ער דערצעהלט אויך אז אין 1912 איז ענטשטאנען א קאנפליקט און די טערקישע רעגירונג האט פערבאטען צו שטעלען שטולען, אבער דער פערבאט איז שפעטער צוריקגעצויגען געווארען, דער דאקומענט איז פערעפענט־ליכט געווארען אין א יודיש פראנצויזישער צייטונג, וואס איז ערשינען אין קאנסטאנטינאפאל.

בערימטער יודישער פראפעסאר ענטדעקט א מיטעל אויסצוהיילען די ראק־קראנקהייט

ווינע, 6 (ספ. טעל.) די גאנצע ווינער פרעסע קאכט אצינד מיט דער גרויסער סענסאציע, אז ענדליך איז געפונען געווארען א מיטעל ווי אזוי אויסצוהיילען די שרעקליכע ראק־קראנקהייט. דאס מיטעל האט ענטדעקט דער בערימטער יודישער פראפעסאר פריינר. ער האט דיין ענטדעקונג פארגעשטעלט פאר דער „מעדיצין־געזעלשאפט". ער האט געוויזען, אז ער האט מיט דיין מיטעל שוין אויסגעהיילט פילשטענדיג קראנקע, וואס האבען געליטען אויף א ראק אין מאגען.

פון דער גאנצער וועלט קומען אן דעפעשעס פון צעהנדליגער טויזענדער קראנקע און דאקטוירים וועגען דאזיגען מיטעל.

לאיד דזשארדזש וועגען דער מעגליכקייט פון א נייער מלחמה

דער גורל פון דער מענשהייט הענגט אפ פון א ענגליש־אמעריקאנישער פערשטענדיגונג

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.) אויף א באנקעט אין בורנמוט האט לאיד דזשארדזש געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט ערקלערט, אז דער הייטערדיגער גורל פון דער מענשהייט איז אבהענגיג פון דער פערשטענדיגונג צווישען ענגלאנד און אמעריקא.

אין אלע לענדער ווערען געמאכט אין א ג־יזיסע מאסשטאב פארבערייטונגען צו דער קומענדיגער מלחמה, אייראפא, אמעריקא און אזיען האבען ארמעען גרעסערע ארמעען און זענען בעסער בעוואפענט ווי פאר דער מלחמה.

עס זענען אונטערגעשריבען געווארען א סך אפמאכען, אז עס זאלען מעהר קיין מלחמות נישט פארקומען און גלייכצייטיג גיבען אלע מלוכות אויס ריזיגע סומעס אויף בעוואפנונגען.

צוטריבען א קאמוניסטישע דעמאנסטראציע אין בענדין

איין דעמאנסטראנט דערהרגעט און איינער פערוואונדעט

בענדין, 6 (טעלעפאניש) היינט איז דא פארגעקומען א קאמוניסטישע דעמאנסטראציע, די פאליציי האט די דעמאנסטראציע צוטריבען.

לויט א אפיציעלער מעלדונג איז בעתין צוטריבען די דעמאנסטראציע איינער פון די דעמאנסטראנטען דערהרגעט געווארען און איינער פערוואונדעט.

דער איטאליענישער ענטפער אויף בריאנ'ס מעמאריאל וועט זיין א נעגאטיווער

גענף, 6 (אטע) ווי מען דערוויסט זיך וועט דער ענטפער פון דער איטאליענישער רעגירונג אויף בריאנ'ס מעמאריאל וועגען די פעראייניגטע שטאטען פון אייראפא זיין א נעגאטיווע.

די איטאליענישע רעגירונג וועט פאדערען די אונאפהענגיגקייט פון די ווירטשאפטליכע און די פאליטישע פראגען.

קאנפערענץ פון די אינדישע מאכטהאבער

לאנדאן, 6 (אטע) אין סימלא איז פריימאג בעשטימט געווארען די קאנפערענץ פון די מאכט־האבער אין אינדיען. די קאנפערענץ וועט אנגעהמען א שטעלונג צו דעם סימאן־ראפארט.

אין די רעדעס זענען קריטיקירט געווארען די איינטיילונג פון די מאנדאטען אין די פראווינציאלע קרייזען און דער צוזאמענשטעל פון דער רעגירונג אין צפון־מערב.

חיים נחמן ביאליק אבגעפאהרען קיין אייראפא

ירושלים, 6 (טעלעגראפיש) חיים נחמן ביאליק איז ארויסגעפאהרען קיין אייראפא וואו ער וועט פערבלייבען איינגע חדשים.

גארקי וויל נישט צוריקפאהרען קיין סאוויעט־רוסלאנד

בערלין, 6 (ספ. טעל.) דער בערימטער רוסישער שריפטשטעלער מאקסים גארקי, וועלכער איז געווען פון די אנהענגער פון די באלשעוויקעס האט ערקלערט, אז ער וויל נישט מעהר צוריקפאהרען קיין סאוויעט־רוסלאנד. גארקי געפינט זיך איצט אין איטאליען.

די ידיעה האט געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק.

געשטארבען א דעפוטאט

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז דא געשטארבען דער דעפ. פון ב. ב. יאנאוועלסקי.

ענגלישער פלאט אין גדיניע

גדיניע, 6. (ספ טעל.) דא איז אנגעקומען די ענגלישע עסקאדרע פון קאנטער־טארפעדאשיפען. א צווייטער אבטיילונג איז אוועקגעפאהרען קיין דאנציג. דאס איז שוין די צווייטע וויזיט פון ענגלישע פלאט אין פוילען.

א שרעקליכער פארפאל מיט א יונגען יוד. אינזשעניער פון ווארשא

ער פאלט א קרבן פון דעגענעראטישע נייגונגען

ווארשא 6 (טעלעפאניש) אין ווארשא האט דערגעפאסירט פאלגענדער שרעקליכער פאל:

דער יונגער אינזשעניער הערמאן ז. האט, נאכדעם אומקעהרענדיג זיך פון פראנקרייך, וואו ער האט שטודירט, געהאט א דעגענעראטישע נייגונג. צו דעם צוועק פלעגט ער זיך אנאפשער בעזוכער און צוזאמענקונפטס־הויז פון ביידע געשלעכטער אויף פלאטשקא גאס.

פאר אזעלכע „געסט", האט די געשלעכטליך גע־האלטען בייזך די 19־יעהריגע שרה ליפא, א גייסטיג־קראנק מיידעל, וועלכע מען האט גערופען „סאלטישע די הולדע".

אז מען דער „הולדער סאלטשע" האט דער יונגער אינזשעניער מיטוואך ביינאכט זיך געפונען אין א בעזונדער צימער.

אין א געוויסען מאמענט האט זיך פון צימער הערען דערהערט א שרעקליכער געשריי און א הולדען געלעכטער פון דער „הולדער סאלטשע".

ווען מען איז אריינגעלאסען אין צימער, האט מען געטראפען דעם „גאסט" ליגען א פערהאלשטען אין א קאלאשע בלוט; נעבען איהם איז געשטאנען די „הולדע סאלטשע" און געלאכט פון איהר טאט...

כדי אויסצומיידען אנעפענטליכע אזאנטואציע, האט די „כאלאן"־איינענטימערין מיט אנאנישא איבערגעגעבען דעם אומגליקליכען אין א פריוואטען קליניק.

דערווייל האט זיך וועגען דער זאך דערוואוסט די פאליציי. ווען מען איז געקומען ארעסטירען די פערברעכערין, האט מען זי געפונען ליגען א שרעקליך צעשמעטערטע. דאס האט זיך שוין מעהר איהר אזוי „אפגערעכענט" דער „אפגעקען" פון צוזאמענקונפטס־הויז פאר דער אונגעוואונשענער אוואנטורע. דאס מיידעל האט מען אלס גייסטיג־קראנקע אפגעפיהרט אין שפיטאל. די אייגענטימערין פון צוזאמענקונפטס־הויז איז ארעסטירט.

דער צושטאנד פון יונגענמאן אין דערווייל א שווערער און מען שיינט, אז ער וועט בלייבען זעלבסט מאיד.

„דער דריטער וואס פרעהט זיך"

עס איז שווער היינט, עטליכע טאג נאכ'ן קאנגרעס אין קראקא זיך צו שפילען אין נביאות און זעלען פאראויסזאגען, צו וועט די, — בלי שום ספק — שטארקע דעמאנסטראציע, האבען שוין מארגען, א דירעקטען איינפלוס אויף די ענטוויקלונגען פון די פאליטישע פערהעלטנישען אין פוילען.

זיכער איז אבער, אז דער קאנגרעס פון די 6 לינקע און צענטרום-פארטייען וועט אין קאמף צווישען פארלאמענטאריזם און רעגירונג פילהען א זיכטיגען עטאפ, זיכער איז, אז ער בעדייט א פערשארפונג פון קאמף, און זיכער איז, אז טאקטישע פעהלער פון דער רעגירונג ווי למשל די כוונה פון שטראף-פערפאלגונגען נעגען די בעטייליגטע פון קאנגרעס וועלען די מאכט און דעם איינפלוס פון דער פארלאמענטס-מעהרהייט וואס אמאל מעהר שטארקען און דער קאמף וועט ווערען אויף ביידע זייטען וואס אמאל שארפער ריקזיכטסלאזער.

* * *

גלייכצייטיג מיט דעם קאנגרעס אין קראקא, איז אין פוזען פארגעקומען א אנדערער קאנגרעס, דאס איז געווען דער קאטוילישער עוכאריסטישער קאנגרעס, ער איז געווען א גרויסע אויך אויסערליך אימפאזאנטע רעוויע פון דעם קאטאליציזם אין פוילען. אנטיילגענומען האט אין איהם דער פאר-שטעער פון פויבסט ביי דער פוילישער רעגירונג נונציוס מארמאדזשי (ווי בעקאנט פערעהמט דער פויבסטליכער פערטרעטער צווישען די אמבאסאדארען דעם ערשטען פלאץ אלס עלטעסטער), אויסער דעם דער פרימאס פון פוילען קארדינאל האנד, דער לאנג-אלטעסטער פיהרער צווישען די בישאפען און ערץ-בישאפען אין פוילען, וועלכע זענען אויך אנגעקומען, פערטרעטען איז געווען דער פרעזידענט פון דער רעפובליק דורך א ספעציעלען בעפולמעכטיגטען, פערטרעטען איז אויך געווען די פוילישע רעגירונג דורך דעם ניט-נאמינירטען פיל-מיניסטער, דעם גלח זשאנגאלאוויטש (די נאמינאציע פון א גלח צו א מיטגליד פון רעגירונג קומט פאר דאס ערשטע מאל זייט דער וויעדער-אויפלעבונג פון דער פוילישער מלוכה, זי איז פארגעקומען כדי צו געבען פאר די קאטוילישע קרייזען א אומבעליבטען מי-ניסטער טשערוואנסקי, א מין משגיח אויף כשרות).

די שטאט פוזען, די גאנצע פראווינץ, און די גאנצע וועלטליכע בעפעלקערונג האט דורך איהרע רעפרעזענטאנטען פראקלאמירט די איינהייטליכקייט צווישען מלוכה און קאטוילישער קירכע, בעזונדערס כאראקטעריסטיש איז געווען די רעדע פון קארדינאל פלאנד, איינער פון די קלוגסטע און געשיקסטע דיפלאמאטען אין פוילען, אין וועלכער ער האט זיך אויסגעדריקט, אז ער האט פערטרויען צו דער איצטיגער רעגירונג, אבער מיט דעם בעמערקען אז דער ווארט, דאס אלע וואונשען פון דער פון איהם רעפרעזענטירטער קירכע וועלען פון דער רעגירונג ערפילט ווערען.

* * *

די נאמינאציע פון גלח זשאנגאלאוויטש אלס וויצע-מיניסטער, דער בעזוך פון פרעמיער סלאוועק ביים ווארשעווער קארדינאל קאקאווסקי, די רעדע פונ'ם קארדינאל פלאנד און — וואס איז וועהר כאר-ראקטעריסטיש, — דאס צוריקהאלטען זיך פון דער קאטוילישער פרעסע און פון קאטוילישע קאנגרעס אין צוזאמענהאנג מיט דער דורכפיהרונג פון קאנגרעס, — דאס אלץ איז א בעווייז, אז די רעגירונג פארטיי האט זיך ענטשלאסען צו זוכען א פער-בינדונג מיט דעם אין פוילען אזוי מעכטיגען קלעריקאליזם. און אויב דאס געשעהט, אדער עס איז שוין געשעהען — טא ווייסט מען פון דער געשיכטע, אז דער קלעריקאליזם האלט זיך איבעראל און תמיד אן דעם רוסישען רעכטס-גרונדזאץ „א האלט דעם" ד.ה. איך גיב דיר, אויב דו וועסט מיר נאך מעהר געבען.

אנ'אלט גלייכווארט זאגט: „אויב צוויי קריגען זיך, פרעהט זיך דער דריטער". אין דעם קאמף צווישען דער פילסודסקי-פארטיי (וואס איז לויט איהר ענטשטעהונג א פארטשריטליכע) און צווישען דעם פארלאמענט (וואו די פ.פ.ס., „וויזוואלעניע" און פור-ערים — פארטייען זענען ראדיקאל פארטשריטליך) איז „דער דריטער וואס עס פרעהט זיך" דער — ווי זיכער קלעריקאליזם און די קלעריקאל-פאשיסטישע ענדעציע.

דער קאטוילישער קאנגרעס אין פוזען איז געווען א בעשטעטיגונג דערפון.

* * *

דער פלירט פון דער רעגירונג מיט נאך א אנדערען „קלעריקאליזם" מיט דעם יודישען איז נאר אנ'אנדערע זאך: דא איז געגאנגען טען גוט גנעדיג דער ארטאדאקסיע א גלעט אין דער פלייצע און מען שיקט א פערטרעטער צו דער ערעפנונג פון א ישיבה און תיכף ווערט לעבעדיג די אלטע טראדי-ציעס פון יאנקעל דעם צימבאליסט פון מיצקעוויטשעס „פאן טאדעוש", ד.ה. יאנקעל איז דער ראל, ווי ער פערבויגט זיך מיט דעם שטריימעל ביז צו דער ערד און קושט און די הענד.

* * *

די שווארצע פליגעל פון דעם קלעריקאליזם פערדעקען איצט דער לעצטער צייט מעהר ווי ביז איצט דעם האריזאנט אין פוילען. דער דריטער, וואס פרעהט זיך איז אייזער דער קלעריקאליזם.

ל״ר מיכאל רינגעל

גרויסע רעדע פון רומענישען בילדונגס-מיניסטער וועגען יודישע שול-וועזען

בוקארעשט (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען פארלאמענט האט דער בילדונגס-מיניסטער קאסטאקעסקו, ענטפערענדיג אויף אן אינטערפעלאציע פון יודישען דעפ. לאנדוי, געהאלטען א לאנגע רעדע וועגען דעם יודישען שול-וועזען אין רומעניען. דעפ. לאנדוי האט ערקלערט דעם מיניסטער — האט אין זיין אינטערפעלאציע ארויסגערוקט א רייה יודישע פאדערונגען אין דער שול-פראגע. מען קען האבען א איינדרוק, אז דאס יודישע שול-וועזען שטעהט אין אזא א גאנצע רייה שטעלונגען. איך מוז ערקלערען, אז דאס איז אין גאנצען פאלש. עס איז נאך דא פיל ... פאר די יודישע שולען. אבער אזעלכע פאדערונגען, ווי די יודישע קענען אויך איינזעהן די רומענישע שולע. 60,000 רומענישע פיערים-קינדער פערבלייבען אהן יעדע שול און בילדונג. מיר מוזען אפלעגען אויף נאך א יאהר דאס פערווירקליכען פון פיל פראיעקטען, ווייל עס איז נישטא קיין געלד. עס איז דייטש דא צו קומען און פאדערן א לעהרער-סעמינאר. מיר קענען עס אבער איצט נישט רעאליזירען. איך האב שוין ערקלערט, אז די רעגירונג פראיעקטירט צו שאפען א יודישען לעהרער-סעמינאר אין קישינעוו, וואס וועט אויסבילדען לעהרער פאר שולען מיט יודיש אלס אונטערריכטס-שפראך.

איך האלט וועלען שטעלען איך איין פראגע-האט ווייטער ערקלערט דער מיניסטער: וויפיל פראצענט יודען געהען נישט אין קיין שול. ביי אייער אנצאהל ארמקייט איז אייער קלאגען אויף שווערי-קייטען, וואס איהר טרעפט אן, האט איהר א גלענצענדען פראצענט קינדער, וואס געהען אין שולען. איך האלט דאך געוואגט, אז די רומענישע בעפעל-קערונג זאל דאך אין דער הינזיכט נאכפאלגען אין אזא מצב. איך קען אייך פערזיכערן, — האט ווייטער ערקלערט דער מיניסטער קאסטאקעסקו, דאס די רומענישע רעגירונג שטעהט נישט מיט שול-פאליטיק צו דענאציאנאליזירען די נאציאנאלע מינדערהייטען. מיר ווילען נישט פערוואנדלען יודען אין רומענער. מיר ווילען יודען פערבלייבען יודען. מעגליך, אז עס איז געווען צייט, ווען עס איז געווען אנדערש, איצט אבער — ווען מיר ערלויבען די יודען צו האבען די-זייערע אייגענע שולען און בלייבען יודען — האבען זיי נישט קיין גרונד צו מאכען אונז פארוואורפען.

לויט דער סטאטיסטישע דאטען האבען די יודען 164 עלעמענטאר-שולען מיט 592 לעהרער און 28 גימנאזיעס מיט 415 שולער. אויף די יודישע שולען ווערט אויסגעגעבען 4,120,000 לעי. די רעגירונג, האט דער מיניסטער פערענדיגט — וועט ווייטער פיהרען איהר ביז-איצטיגע פאליטיק אין דער שול-פראגע.

נאכדעם האט א וואריע געגומען דעפ. לאנדוי, וועלכער האט אויסגעדריקט דיין דאנקבארקייט דעם מיניסטער פאר דעם אביעקטיווען אופן בעהאנדלען זיין אינטערפעלאציע. דעפ. לאנדוי פיהלט זיך אבער נישט צופרידענגעשטעלט מיט דעם אטאם, אז עס איז נישטא קיין געלד אויף צו פערגעסערן די יודישע פאסטולאטען, עס קען דאך זיך בעשטעהן וועגען א קליינער קרעדיט, אויב עס געפינען זיך קרעדיטען אויף פיל אנדערע פערשיידענע צוועקען.

24 יונגע ציוניסטען פערשיקט קיין סיביר

צווישען די פערשיקטע געפינען זיך 7 מיידלעך

מאסקווע, (יט"א) 24 מיטגלידער פון דער צעירי-ציון-ארגאניזאציע און ראטען פעראבאנד זענען די טעג פערשיקט געווארען קיין סיביר צוליב דער בעשולדיגונג, אז זיי האבען געפיהרט אנטירעוואלוציאנערע טעטיגקייט אין מאסקווע און אין לענינגראד. 12 פון די פערשיקטע זענען שטענדיגע איינוואוינער פון מאסקווע, די איבעריגע 12 זענען לענינגראדער איינוואוינער.

צווישען די פערשיקטע זענען פערהאן זיבען פרויליינס. די מאסקווער פערשיקטע זענען: ישראל גלזמאן, טייבל ווישניעווסקי, ליבע רוזמאן, משה בעלפער, יצחק קאצנעלסאן, אברהם זעלמאן, יאנקל ליפשיץ, ברוך ביילין, אברהם ביילין, אברהם פארסקי, באבצי לעוויטאס און מענדעל גערוויץ. די לענינגראדער פערשיקטע זענען: אברהם האר-צקי, באריס לעהרער, מאניע האלאווער, פאניע יוכט-מאן, פרומע לעהרער, כיניע קאפלאן, שאול ליקין, יצחק כוטארסקי, לייזער גאלדשטיין, שרה קאנסער-מאן, זלמן וויינפערג, יעקב וואקינסקי.

יודישע ארבייטער ווערען אויסגעטרייבען אויף קריסטליכע

ראדנע (י.ט.א.) די לעצטע צייט זענען אפ-געזאגט געווארען איינינע יודישע ארבייטער, וואס זענען געווען בעשעפטיגט ביי דער שטאטישער גערט-נעריי-אונטערנעהמונג און אויף זייער ארט זענען צו-גענומען געווארען קריסטליכע ארבייטער. וועגען דעם ענין איז לעצטענס איינגעטראגען געווארען דורך די יודישע ראטמענער אנ'אינטערפעלאציע אין שטאט-ראט, וואו עס ווערט צוגעזאגט אנטווארטען אזא פאליטיק אויף די קרעסען ווערט געשטערט דאס פריינדליכע צוזאמענלעבען פון די פער-שיידענע נאציאנאליטעטען.

פון היינטיגע יודישע לעבען אין רוסלאנד

מעדיצין און אדוואקאטור אין איצטיגע רוסלאנד.—קאמונאלע וואוינונגען

לויט ראבינאוויטש דערצעהלט אין „נוי-ארקער טאג" אין א בריף פון רוסלאנד.

זעהר לאנג און זעהר פיל האבען יודען געליטען אין צארישען רוסלאנד פון פערשידענע בעגרענצונגען פעראררנונגען און קאפיטען פון דער מאכט און אנדערע משונהע בעאמטע, וואס זיינען מיט יודען געהאנדעלט ווי „דער ליטקע פוס האט געוואלט".

אין ראטען-רוסלאנד זענען די נאציאנאלע בע-גרענצונגען פערשוואונדען, א יוד איז דא א פולבע-רעכטיגטער בירגער. קיין ספעציעלע געזעצען פאר יודען זענען אין רוסלאנד מעהר נישט פערהאן. אלע רעכטען זענען אלגעמיינע פונקציעסטאוגען האבען פיל פון זיי פאר יודען א פיל גרעסערע בעדייטונג ווי פאר אנדערע, צוליב דער ביטערער יודישער לאגע, וואס איז יודען פערבליבען פון צאריזם.

זעהר פיל דעקרעטען, פעראררנונגען און בע-גרענצונגען זענען ביי אונז דורכגעפיהרט מיט'ן קלאסען-פרינציפ, און זיי צו דעם, וואס געהערט צום „שעדליכען עלעמענט".

בנוגע וואוינונגען למשל, ווענדעט זיך נישט וואס פאר א וואוינונג מען האט, נאר זעהר דער בע-וואוינער, איצט איז ביי אונז פערהאן א קאנ-טענאוויע מענשען, וואס טארען למשל, אין לענינגראד פאר קיין שום געלד קיין שטאטישע וואוינונג נישט האבען. און אויב זיי האבען אזעלכע וואוינונגען אין מען זיי „מכבד מיט הוצאה"... און אפילו די וואס האבען דאס רעכט צו האבען דא א וואוינונג, קריגען פאר זיין געלד נישט האבען מעהר ווי א געוויסען שטח האט איהר אנ'איבעריגען צימער ועצט מען דארט אוזיך אריין ועדעם, וואס האט אנ'ערלויבניש אויף א צימער.

איצט זענען אלע וואוינונגען קאמונאלע, ד.ה. פיל שכנים עס געפינען זיך אין א וואוינונג, און פיל באלעבאטים זענען זיי. נישטא מעהר „בעל-הבית" און „שכן", דער נאמען „באלעבאס" עקזיס-טירט נישט מעהר, יעדער פון די איינוואוינער איז בעל-הבית פאר זיך.

א וואוינונג האט דאך אבער אלגעמיינע איינ-ריכטונגען ווי: וואסערלייטונג, עלעקטרישע בעלייכ-טונג א.ד.גל., וואס פאדערען אז איינער זאל אויף זיי אכטונג געבען, זיי זאלען זיין אין ארדנונג, דעריבער, בעשטימט די הויז-פערוואלטונג א „בעפולמעכטיג-טן" אין יעדער וואוינונג, געוועהנליך בעשטימט מען דערויף איינעם, פון די געוועזענע אייער נייע שכנים, נאר נישט דעם געוועזענעם באלעבאס, בפרט ווען ער האט פריהער צימערן „עקספלואטירט" ד.ה. אפגעגעבען אנ'אנדערען צימער פאר געוויסע געצאהלט. דער טאר שוין בשום אופן קיין בעפולמעכ-טיגטער נישט זיין.

מענשען וואס טארען נישט האבען אפילו קיין צימער ד' על ד' זענען נעפליט, וועלכע פערדינען מעהר ווי פופצעהן הונדערט דאלאר א יאהר. פון מאסקווע טיילט מען מיט, אז מען פראיעקטירט צו פערקלענערן די סומע אויף א העלפט ד.ה. אז א געשטעטער וואס פערדינט מעהר ווי 750 דאלאר א יאהר זאל שוין נישט טארען האבען קיין שטאט וואוינונג.

דאס זעלבע איז אויך קליידער קויפען אפהענגיג פון קלאסען-פרינציפ: איינער קאסט עס ביליג, דעם אנדערען טייער, עס ווענדט זיך, ווער ער איז.

נאך מעהר: דאס זיך ביי אייך אויסגעדרייט א קנאפעל אדער אויסגעטראגען די זאקען, קאסט אייך דאס פערריכטען נישט לויט'ן לעדער און לויט דער ארבייט, נאר לויט דעם ווער איהר זענט: דינט איהר ערגעץ, בעקומט איהר אנ'אפציעלען פאפיר, אז א לאטוטניק זאל עס אייך מאכען ביליג! האט איהר אויף דעם קיין רעכט נישט, געהט איהר צו א פרי-וואטען שוסטער קאסט עס אייך גענוג טייער, און נישט ווייל די פריוואט-שוסטער זענען בעריסער, נאר ווייל דער פריוואט-שוסטער בעקומט נישט צו קויפען לעדער צו ביליגע פרייזען. און „ניי" זוילען פון אלטע לעדער פון אויסגענוצטע טראנסמיסיעדרי-מענס קאסט אייך פיל טייערער, ווי אנ'אנדערען אמת'ע נייע זוילען.

דאס זעלבע מיט ברויט, נישט יעדער האט דאס רעכט צו האבען אנ'איינקויפס-ביכעל. נישט נאר אויב איינער איז א „נעפמאן" אדער א גייסט-ליכער. אויך איינס פון וועלכער אמונה, האט ער נישט קיין איינקויפס-ביכעל; ווען איהר זענט אפילו א קוסטאר (א בעל-מלאכה, וואס ארבייט פאר זיך) מיינס איהר, אז איהר זענט שוין א גאנצער ידסן, האט דער מאסקווער קאאפעראטיוו פון פערבאנד דערקלערט, אויב איהר צאהלט שטייער מעהר ווי 18 רובעל א יאהר, און האט גרונגענע ארבייטס-קראפט פערלירט איהר דאס רעכט אויף אנ'איינקויפס-ביכעל און געהט זוכט ברויט וואו איהר ווילט. איהר קריגט נישט — און עס אייער זאך, האלט נישט קיין גרונ-גענע ארבייטס-קראפט, וועט איהר האבען אנ'איינ-קויפס-ביכעל מיט וועלכען איהר קענט זיך „צופעס-טיגען" צו א בעקעריי און א קאאפעראטיוו.

אויך די לאגע פון דער יודישער אינטעליגענץ האט זיך פיל געענדערט אין דער נייער צייט, ווייל די פרייע פראפעסיעס האבען זיך נישט נארמאליזירט לויט די נייגונגען און פעהיגקייטען פון יודישער אינ-טעליגענץ, נאר נאך די געזעצליכע נארמען, וואס זענען אמאל ספעציעל געשאפען געווארען פאר יודען אין אלטען רעזשים. דעריבער געפינט איהר אין איין וויסענשאפטס-צווייג א סך יודען, און אין אנדערען — ווייניג און אין אנדערען — גארנישט.

מעדיצין און אדוואקאטור זענען געווען פון לאנג אן צוויי ליבלינגס-בעשעפטיגונגען ביי דער יו-דישער אינטעליגענץ אין רוסלאנד.

דער ערשטער יודישער דאקטאר אין רוסלאנד איז געווען דער לייב-מעדיקער לעאן, וועלכער איז געפאלען אלס קרבן פון דעם ווילדען הערשער, גרויספירשט איוואן וואסילעוויטש דעם דריטען. אין יאהר 1490 האט מען דעם דאקטאר לעאנען אויפ.ע. זאגג.ע. דערפאר, ווייל ס'האט זיך איהם נישט איינגעגעבען אויסצוהיילען דעם גרויספירשטס יונגערען זוהן.

לעאנס טויט האט אבער נישט געשטערט, אז די צאהל יודישע דאקטוירים אין רוסלאנד זאל ווערען אלץ גרעסער און גרעסער, לויט'ן ערך נאך איז שוין פון לאנג אן אין רוסלאנד געווען די צאהל יודישע דאקטוירים מעהר ווי פון די נישט-יודישע. הגם צו זיין רעגירונגס-אנגעשטעלטע און פראפעסאר-אן האט מען זיי פיל יאהרען נישט דערלויבט.

געוועזען צייטען, ווען אין דער ארמעע האט א יוד געקענט זיין דאקטאר נאר, ווען ער האט „געביטען דאס רענדעל", האט ער זיך „אפגעוואשען" און ער גלייך געווארען א מומחה, אז נישט — האט ער סאלדאטען נישט געקענט היילען. היינט האט זיך די לאגע אינגאנצען געענדערט, און בעת יענע זענען דא אין ראטען-פערבאנד 17 פראצענט זענען דא און דער רויטער ארמעע 186 פרא מיל יודישע מעדי-צין-ארבייטער, אין דעם פאך האט זיך די לאגע פון יודישע דאקטוירים, פיל געבעסערט; די לאגע פון פראקטיצירענדיגע דאקטוירים האט זיך, האגעגען פיל פערערגערט.

די לאגע פון דאקטוירים איז שטענדיג געווען ערגער ווי די לאגע פון יוריסטען, צוליב אנ'אלטען פאראורטייל, אז א דאקטאר, וועלכער געהט דורך א שווערען שטודיום טראגט א גרויסע פעראנטווארט-ליכקייט, מען קען איהם צונעהמען פון מיטען עסען, אויפוועקען פון מיטען שלאף, א דאקטאר פאסט נישט צו בעשטימען, וואס איהם קומט פאר זיין חיות, אדער עצה, ווען ער איז נישט קיין כירורג, בעקומט ער „האנאראר" — איהם שטעקט מען אריין און האנד ווי א בעל הדרשה וויפיל דאס דארף גלוכם, און דעם דאקטאר פאסט אפילו נישט א קוק צו טאן וואס האט ער בעקומען, ווי עס ווייזט אויס, שעצען מענ-שען זייער געזונט, זייער לעבען, זעהר קנאפ, בעלוינט מען געוועהנליך א דאקטאר זעהר שוואך.

יוריסטען דאגעגען, זענען שוין נאר קיין שטו-מעוודיגע נישט. הגם זייער שטודיום איז דער לייכ-טער, אויסער וואס פאר א בלויזער עצה בעקומען זיי דא נישט ווייניגער פון א פינף רובעלדיגען, וואס גע-געוועהנליכע דאקטוירים בעקומען זעלטען פאר זייער וויזיט, בעדינגט זיך א יוריסט, וואס מען זאל איהם געבען פאר'ן פיהרען אקרימינעלען פראצעס, און פון ציווילע פראצעסען פלעגען זיי בעקומען געוועהנליך צעהן פראצענט פון דער ווינזאונגער סומע.

זינט רוסלאנד עקזיסטירט האט נאר איין דאק-טאר בעקומען הונדערט טויזענד רובעל פאר א פראק-טיק, דאס איז געווען דער בעריהמטער יודישער גיי-נעקאלאג פראפעסאר אטא, ווען נאט און פרומט לייט, לעבעדיגע און טויטע, האבען געהאלפען אז נאך פיער טעכטער ביי ניקאלאי דעם צווייטען איז געבוי-רען געווארען א טראנפאלגער, האט אטא פאר'ן „צור נעהמען" דעם נייגעבוירענעם בעקומען הונדערט טויזענד רובעל. יוריסטען, אבער, וואס האבען פאר פיהרען א פראצעס בעקומען הונדערט טויזענד דאר בעל און מעהר, איז געווען נישט קיין זעלטענע זאך אין א שטאט ווי פעטערבורג, פאסאווער, פערגאמענט ווינאווער, א.א. האבען געזאמעלט פון אזעלכע האנארארען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאָדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 7 י"א תמוז תר"ץ

יולי
זון-אויפגאנג 3.21
זון-אונטערגאנג 7.59

אונטערשטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע

(מ) דער מאַגיסטראַט פון לאָדז מעלדעט אַלע פֿעראינטערעסירטע, אַז מאָנטאַג, דעם 7. ה. ח. הויבט זיך אָן די רעגיסטראַציע אויף דרינגענדע הילף פאַר'ן חודש יוני 1930 פאַר די אַרבייטס-לאָזע, וועלכע האָבען בעקומען ווינטע-אונטער-שטיצונג, פאַר מאַי אין אונטערשטיצונגס-אַמט פאַר אַרבייטסלאָזע, און וועלכע האָבען אויסגעשעפּט דאָס רעכט צו גֿעזעצליכער אונטערשטיצונג פון אַרבייטסלאָזען פאָנד אין אַפּריל פונ'ם ל. י.

אויף מלוכה'שער אונטערשטיצונג האָבען דאָס רעכט נאָר אַרבייטסלאָזע, וועלכע האַלטען אויס אַ פֿאַמיליע. איינזאַמע און קינדערלאָזע האָבען נישט קיין רעכט אויף אונטערשטיצונג. אויב עמיצער פון דער משפחה פון אַרבייטסלאָזען, וואָס וואוינט מיט איהם צוזאַמען האָט אַרבייט, אָדער בעקומט אונטערשטיצונג פערלירט דער אַרבייטס-לאָזער דאָס רעכט צו אונטערשטיצונג.

די רעגיסטראַציע וועט פאָרקומען אין אונטער-שטיצונגס-אַמט, גדאַנסקאַ 131 פון 9 ביז 14 אַ זייגער לויט פאָלגענדען סדר:

היינט מאנטאג, דעם 7.

A B C D E F

דינסטאג, דעם 8.

G H I J

מיטוואָך, דעם 9.

K L Ł

דאָנערשטאג, דעם 10.

M N O

פרייטאג, דעם 11.

P R S

שבת, דעם 12.

T U W Z Ż

די אַרבייטסלאָזע, וואָס קומען זיך רעגיסטרי-רען מוזען האָבען ביי זיך אַ פּערזענליכען דאָקו-מענט, אָדער אַנ'אַנדערען דאָקומענט, וועלכער זאָל בעווייזען די אידענטישקייט; אַ לעגיטימאַציע פון פ.או.פ.פ. (מלוכה'שען אַרבייטס פערמיטלונגס אַמט), וועלכע בעשטעטיגען דעם פאַקט פון בעקומען ווינ-טער-אונטערשטיצונג פאַר מאַי פון אַרבייטסלאָזען פאָנד און דעם פאַקט פון מעלדען זיך צום קאָנט-ראָל און דער אָפּטיילונג פון פ.או.פ.פ. אין חודש מאַי און יוני.

דאָס פערזיכערונגס ביכעלע פון קראַנקען-קאַסע אין לאָדז.

אַרבייטאָרינס אונטער 21 יאָהר

טאָרען נישט פאָהרען קיין פראַנקרייך

דער הויפּט-עמיגראַציע-אַמט האָט זיך געווענ-דעט צו אַלע אַרבייטס-פערמיטלונגס-אַמטען מיט אַנ'אָנווייז, אַז דאָס אַרויספאָהרען קיין פראַנקרייך אויף אַרבייט פון אַרבייטאָרינס, יונגער פאַר 21 יאָהר, איז לחלוטין פערבאָטען.

דער הויפּט-עמיגראַציע-אַמט מאַכט אויפמערק-זאַם, אַז די עמיגראַנטקעס שטעלען אָפט צו געפעלשטע דאָקומענטען, כדי צו האָבען די מעגליכ-קייט אַרויסצופאָהרען. מ'דאַרף דעריבער אין יעדען פאַל גענוי בודק זיין די דאָקומענטען ביי די יונגע פרויען, וואָס ווילען פאָהרען קיין פראַנקרייך.

קאַלט און געזונד וואַסער

מוז זיין אויף די באַהן-סטאַציעס

די באַהן-דירעקציע האָט פעראָרדענט, אַז אויף אַלע סטאַציעס, וואו עס שטעלען זיך אָפּ די פּאַסאַזשיר-צוגען זאָל פאַר יעדען אָנקומענדען צוג אָנגעגרייט ווערען פריש קאַלט וואַסער אויסגעט צום טרינקען.

די ראַווינע פעראָרדענונג איז ספּעציעל צו דער צייט איצט, בעת די גרויסע היצען, ווען די גאַר פער-רעכטיגע „ליטאַנאַרען" ווערען פערקויפט אויף די באַהן-סטאַציעס פאַר אויפגעשרויפטע פרייזע.

שׂרפה אין מאַגאַזין פון דער קראַנקען-קאַסע

(ח) נעכטען אינדערפריה איז אין דער קראַנקען-קאַסע אויף אליאַ קאָשטשושקי אויסגעבראָכען אַ שׂרפה. די אָנגעקומענע פייערלעשער האָבען די שׂרפה איינגעלאָשען. די שׂרפה איז ענטשטאַנען צוליב שלעכ-טען קוימען. דער שאָדען איז נישט קיין גרויסער.

די בלוטיגע נאַכט אין קאַלי

פּאָליציי אַרעסטירט 20 מאַן פון דער אונטערוועלט

זו ס'האָט שוין נעכטען מיטגעטיילט דאָס „פּינף גראָשען בלאַט" איז די פערגאַנגענע נאַכט אין קאַלי פאָרגעקומען אַ בלוטיגע שלאַכט צווישען פערשיעדענע פון דער אונטערוועלט און די פּאַניק האָט האַרט גע-רוּערט אַ גאַנצע נאַכט. איצט דערוויסען מיר זיך פאָלגענדע איינצעלהייטען. זייט אַ געוויסער צייט איז ענטשטאַנען אַ קאָנפליקט צווישען צוויי גרופּען פון דער אונטערוועלט. די פערגאַנגענע נאַכט אַרום 12 אַ זייגער איז אַ גרופּע יודישע יונגעלייט פון דער אונ-טערוועלט געקומען זיך אָפּצורעכענען מיט די קאָנקורענטען די ברידער יוזעף און וולאַדיסלאַו פּעטשינסקי און וולאַדיסלאַו קרישיאַק וועלכע וואוינען אין קאַלי. דערזעהענדיג די אָנפאַלער זענען זיי אַנט-לאָפען און זיך בעהאַלטען ביים יודישען געוועלב-נייטאַן. די אָנפאַלער האָבען זיך אַריינגעריסען אין גע-וועלב און האָבען דאָרט אַל חרובֿ געמאַכט. בעת'ן געשלעג האָט מען אויסגעבראַכען אויך מעסערס ווען אַ

פיל פערוואונדעט געוואָרען. אין דאָרף איז הערשט ענטשטאַנען אַ שרעקליכע פּאַניק צווישען די לעבענ-דיגע. עס האָט זיך פערשפּרייט אַ קלאַנג אַז מ'האָט פאָר-געקומען אַ פּאָגראָם-אָנפאַל. דערוויל איז אָנגעקומען די פּאָליציי און די פּאַניקע-מעשינסקי'ס האָט מען אין אַנ'ערנסטען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. פון די איבריגע האָט זיך קיינער נישט געוואָנט אהין. אַפילו הערען, און זיך בעמיהט צו פערשווינדען, כדי נישט אַריינפאַלען אין די הענד פון דער פּאָליציי. און ווען די פּאָליציי איז אָנגעקומען האָט זי כמעט קיינעם נישט געטראָפען.

בעת'ן געשלעג איז אויך פערוואונדעט געוואָרען דער 50 יאָהריגער יוסף ראַבינאָוויטש פון לאָדז. די פּאָליציי האָט אַרעסטירט אין אָנגעפיהרט אַן אויספאָרש-ונג, ווייל זיך בעקאַנטע פערברעכער, וואָס ווערען שוין לאַנג געזוכט פאַר צעהנדליגע מאָל, צווישען וועלכע זיינען לאַנג אַרומגעזוכט דורך דער פּאָליציי.

איז הערבסט נייע וואַהלען

צום לאָדזער שטאָט-ראָט

פון אַ מאַסגעבענדער קוועלע דערוויסען מיר זיך, אַז די קאַדענץ פון לאָדזער שטאָט-ראָט איז מאַנדאַט ווערט נישט פערלענגערט ווערען.

אַז אין הערבסט וועט דער שטאָט-ראָט אויפגעלעזט ווערען און עס וועלען פאָרקומען נייע וואַהלען אין דער לאָדזער זעלבסטפערוואַלטונג.

אַרבייטסלאָזע בעשווינדלען נישט

דעם אַרבייטסלאָזען פאָנד

אַנ'אויספערזעהענע קאָנטראָלע פון דעם אַרבייטסלאָזען פאָנד, וועלכע בעוויזען אויף אונטערשטיצונג אין קאָנטראָל פון 4,375 קאָנטראָלען אין די אַרבייטער האָבען 4,407 קאָנטראָלען אין די וואַרשעווער איז נאָר 0,1 (אין

פּראָצענט) פעסטגעשטעלט געוואָרען וואָס נעהמען אונ-טערשטיצונג נישט ווייל זיי קומט זיי.

דאָס בעווייזט אויף דער געוויסענהאַפטיגקייט, מיט וועלכער עס ווערט געפיהרט די אונטערשטיצונגס-אַקציע פון דעם לאָדזער אַרבייטסלאָזען-פאָנד.

שיכּור'ט זיך אָן, פערטרייבט אַלעמען פון שטוב

און בעגעהט דערנאָך זעלבסטמאָרד

דער 44-יאָהריגער סטאַניסלאַוו שיפּלאַקאָווסקי, דער וועכטער פון הויז אויף הויז'ער-גאַס 4 (באַלוט) האָט זיך נעכטען אין אַ שיכּור'ען צושטאַנד צעקריגט מיט זיין פרוי און קינדער. ווען ער האָט זיך אָביסעל אויסגעניכטערט און בעמערקט, אַז ער האָט אַלע אַרויסגעטריבען פון דער שטוב, איז איהם געוואָרען אַ בושה און האָט זיך איבערגעשניטען מיט אַ ראַזיר-מעסער די אַדערן אויף ביידע הענט.

ווען די פרוי, וועלכע ער האָט אַרויסגעטריבען פון דער שטוב אונטער דער היים, איז ער וועט די דערהערענדיגע האָט זיך דאָך אָנגענומען מוט און אַריינגעקוקט אין שטוב אַריין, האָט זי דער-זעהען, שיפּלאַקאָווסקי'ן מיט שוואַכע סימנים פון לעבען.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען דעם זעלבסט-מערדער אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

געשטערט אַ קאָמוניסטישע דעמאָנסטראַציע

(2) אויך נעכטען האָבען די קאָמוניסטען געפרו-פט אַ מיטינג אויף שייבלער'ס מאַרק. צום מיטינג זענען געקומען 2 קאָמוניסטישע רעפּוטאַנטען. די פער-זאַמעלטען האָבען אַרויסגעוואָרפען אַ רויטע פאָן און

געפרובט אָרגאַניזירען אַ דעמאָנסטראַציע. די פּאָ-ליציי האָט די דעמאָנסטראַנטען פונאַנדערגעטריבען און אַרעסטירט 13 מאַן.

לעדער-סוחרים און שטעפּער-מייסטער

בעראַטען זיך וועגען דער שווערער לאַגע

צוליב דער שווערער לאַגע, וואָס האָט זיך איצט געשאַפען אין לעדער-פאַך האָבען די לעדער-סוחרים און די שטעפּער-מייסטער צוזאַמענגערופען אויף היינט מאָנטאַג אין אָוונט אַ דרינגענדע פערזאַמלונג. אויף

וועלכער עס וועלען בעהאַנדעלט ווערען אַ ריי היי-טיגע ענינים. די פערזאַמלונג וועט פאָרקומען אין לאָ-קאַל פון האַנדווערקער פערבאַנד (פּאָלודניאָוואַ 1).

געשטאָרבען פרוי סטעמפּאָווסקאַ

די בופעט-אינהאַבערין פון קרייז-געריכט

(ב) אין נעכטיגען נומער פון אונזער צייטונג האָ-בען מיטגעטיילט וועגען דעם שוידערליכען זעלבסט-מאָרד וועלכען ס'האָט איבער דעם אויסגעפיהרט די אינהאַבערין פון בופעט אין קרייז-געריכט, ווייל זי האָט נישט בעקומען די קאָנצעסיע אויפ'ן בופעט אין דער נייער געביידע אויף פּלאַץ דאָמבראָווסקי און איז אויף אָרט געבליבען אָהן מיטלען צום לעבען די

זעלבסטמערדערין האָט זיך בעגאָסען מיט נאַפט און האָט זיך אָנגעצונדען. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

איצט דערוויסען מיר זיך, אַז די זעלבסטמער-דערין איז געשטאָרבען און שטאַרקע ליידען פערפּלייבענדיג די גאַנצע צייט ביים פולען בעוואוסטזיין.

די לויה פון דאָזאַר אַלי' קאַרא

נעכטען פאַרטאָג איז פאָרגעקומען אַ ספּעצי-עלע טרויער-זיצונג פון דער קהלה-פערוואַלטונג, אויף וועלכער ס'זענען אויך אָנוועזענד געווען פיל מיטגלידער פון קהלה ראָט.

דער פאָרזיצער פון דער פערוואַלטונג, פּרופ. מינצבערג האָט געהאַלטען אַ רעדע געווידמעט דעם פערשטאָרבענעם דאָזאַר אַלי' קאַרא ז"ל, פּראָפעס מינצבערג האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף די פערדינסטען פונ'ם פערשטאָרבענעם אַלס געזעלשאַפטליכער טוער, די רעדע איז אויסגעהערט געוואָרען שטעהענדיגער-הייט.

נאָכדעם זענען אַלע אָנוועזענדע אַוועק צו דער לויה. צו דער לויה איז געקומען אַ גרויסער עולם מלווים. פאַר דער ה"ת של הרב מיחל זצ"ל האָט זיך

דער אָרון אָפּגעשטעלט און דער חזן האָט געמאַכט אַנ'אל מלא רחמים. דאַסועלבע האָט זיך אויך ווידער-האָלט פאַר דער שול אויף וואָלבאָרסקאַ.

אויפ'ן בית עולם איז ביים אָפּענעם קבר גע-מאַכט געוואָרען אַ הספּד.

נעכטען האָט געזאָלט פאָרקומען אַ זיצונג פון דער רעקרוטען-קאָמיסיע וועגען נמינע עטאַט, די זיצונג איז אַלס צייכען פון טרויער אָפּגערופען געוואָרען.

* * *

אויפ'ן אָרט פון פערשטאָרבענעם דאָזאַר אַלי' קאַרא געהט אַריין אין ראָט דער קאַנדידאַט פון דער אומפּאַרטייאישער ליסטע ה' הערצקע וואָלף.

בלוטיגער זונטאג

8 צושטאָכענע, דערונטער 6 יודען

(2) נעכטען איז די פּאָגאָטאָוויע אַרויסגערופען געוואָרען 8 מאָל צו פערוואונדעטע בעת געשלעגען מיט מעסערס.

צווישען די בעפאַלענע געפינען זיך נאָך 8 יודען, אַזוי איז מען אויף וואָלטשאַ 28 בעפאַלען אַ געוויסען משה ווייבער און געמאַכט איינגע לעכער אין קאָפּ דער 30 יעהריגער לייב נערשטאַט איז שווער פערוואונדעט געוואָרען מיט מעסערס אויף רוג קאָשטשעלני און בושעשינער, אויף רייטער גאַס און בלוטיג צושלאָגען געוואָרען אַברהם לעווקאָוויטש פון קאַטיענאַ 8.

אויף דרעווניאַנאָווסקאַ 31 איז מען בעפאַלען זיסעל קליינמאַן און זיינע צוויי טעכטער די 18-יעהריגע אַננאַ און 16-יעהריגע רחל און אַלע דריי מערדערליך צושלאָגען.

קיינער פון די אָנפאַלער איז נישט געכאַפּט גע-וואָרען. לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען האָט מען דאָ צו טון מיט אָרגאַניזירטע נקמה-אַקטען.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) אַנטאָנעוויטש (פּאַביאַניצער 50), טאַגרושאַנ-סקי (פּיעטריקאָווער 164), סאַקאַלעוויטש (פּשעיאַזד 19), רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), זאַנדערלעוויטש (פּיעט-ריקאָווער 25), קאַספּער-קעוויטש (נאָווראָשער 154), מראָ-סקאָווסקאַ (בושעשינער 56).

אַ לאָדזער זוך דערטרונקען אין צעכאָצינעק

(2) קיין לאָדז איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז דער היגער איינוואוינער פּנחס העכט 23 יאָהר אַלט (פּאָמאַר-סקאַ 19) וועלכער האָט זיך געהיילט אין צעכאָצינעק האָט זיך דאָרט דערטרונקען באָדענדיג זיך אין טייכעל.

געפונען אַנ'ערמאָרדעטען אין וואַלד

(2) אין וואַלד ביים דאָרף מאַריאַנקאַ האָט אַ פּויער צופעליג בעמערקט אין די קשאַקעס אַנ'ערמאָרדעטען מאַן מיט אַפּגעשניטענע הענד. די ווייטערע פּאָליציי-אַנ'טע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער טויטער איז דער 50 יאָהריגער פּויער אַנגנאַצי רעמ-בעק פון דאָרף דאַמביע הינטער פּיעטריקאָוו און אַז ער איז דערמאָרדעט געוואָרען מיט 4 קוילען פון פערשידענע קאַליבערן. די אויספאָרשונג דויערט ווייטער.

גאַסטראָלען פון דער ווילנער טרופּע

היינט מאָנטאָג שפּילען די „ווילנער" שוין אַנ-סקיס „דבוק". דער ווילנער טרופּע, ווי עס איז בוואוסט געהערט דער כבוד פון דער אור-אויפ-פיהרונג פון „דבוק". זיי האָבען די ערשטע אַרויסגע-בראַכט דעם דבוק פאַר'ן שיין פון דער ראַמפּע און פון זיי נאָך איז עס איבערגעזעצט און געשפּילט געוואָרען אין 9 שפּראַכען. עס איז דעריבער אַ בעזונדער אינטערעס צו זעהן דעם דבוק ביי די „ווילנער" — פון דער ערשטער קוועלע.

די ראָל לאה שפּילט מרים אָרלעסקאַ, די ערשטע פערפאָרמערין פון דער ראָל, די ניאַניע — נעמי נאַטאַן ר' עזריאלקען — יעקב ווייסליץ דעם משולח — יוסף קאַמען — סנדר ברינינצער — דניאל שאַפּיראַ חנן — דוד ביינבוים.

די פרייזען זענען זעהר ביליגע פון 75 גר. ביז 3.50.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאָג ד. 7 יולי 1930

11,58 צייט-סיגנאַל פון וואַרשאַ און העינאַל פון מאַריאַצקען-טורעם אין קראָקאָ. 12,05 מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטען. 15,45 טאָג-פּראָגראַם, סע-אַטער אין קינאָ-רעפּערטואַר. 15,50 פאָרלעזונג וועגען לאַנד-קענטניס. 16,15 מוזיק פון גראַמאָפאָן-פּליטען. 17,10 קאָמוניקאַציע איבערזיכט. 17,75 גראַמאָפאָן-פּליטען. 1800 לייכטע מוזיק פון קאַ ווירגיניע „גאַסטראָנאָמיע" אין וואַרשאַ. 19,00 פערשידענעס. 19.30 גראַמאָפאָן-פּליטען. 19,45 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער, פּראָגראַם אויף מאָרגען, קאָמוניקאַטען און צייט-סיגנאַל פון וואַרשאַ. — 20,00 ראַדיאָ-זשורנאַל. 20,15 מוזיק-אונטערהאַלט. 20.30 איגטערנאַציאָ-נאַלער קאָנצערט פון בערלין. 22,00 פעליעטאָן. 22,15 קאָמוניקאַטען (מעטעראָלאָגישער, פּאָליציי סאָרט, פּאָסט) און טאַנץ-מוזיק.

דאָס גרעסטע פערגעניגען

אויף זומער-וואַקאַנץ און אין דערהיים איז צו לעזען אַ גוט און אינטערעסאַנט בוך. גוטע ביכער אויף אויסצולייען צום ביליגסטען פּרייז איז צו בעקומען נור ביים ציישוגגס-פערקויפער

וועלביאַרזש, אַלטשטאַט 1.

פ'קויפט אויך אַלטע ביכער. געדענקט דעם אַדרעס.

ד"ר מיכאל ווייכערט און זיין רעזשי

וואס דער פערדינסטפולער רעזשיסער דערצעהלט וועגן דער „מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער"

(אינטערוויו ספעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט")

אין לאדז האט געוויילט, אין צוזאמענהאנג מיט די גאסטראלען פון דער ווילנער טרופע דער באקאנטער יודישער ווארשעווער, טעאטער-קריטיקער און זשורנאליסט ה' מ. ווייכערט. מיר האבן איבערגענוצט די געלעגענהייט און גערעדט מיט דעם גאסט א שמועס. קודם כל וועגן דער נייער פיעסע, וועלכע די ווילנער פיהרען איצט אויף וועגן דער „מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער".

— ווי אזוי זענט איהר געקומען צו „הערשעלע אסטראפאלער"?

4 — „הערשעלע" איז די 4-טע אויפפיהרונג מיינע ביי די ווילנער אין דער לעצטער צייט. איך בעטראכט זיי מעגליך אויסצופרעגען אויף דער יודישער בינע נייע פיעסע, נייע שרייבער. אזוי איז „קדוש השם" די ערשטע אויפפיהרונג מיינע ביי די ווילנער, די בעארבייטונג פון שלום אשים ראמאן, וועלכער איז שוין 8 יאהר געהען אפגעדרוקט און קיינער האט זיך צו איהם נישט צוגערירט. די 2-טע אויפפיהרונג „שיילאק" איז ספעציעל איבערגעזעצט געווארען פאר מיר דורך דעם דיכטער ישראל שטערן און מיראקאווסקי און דווקא איז 5-פיסיגען יאמב. מיין דריטע אויפפיהרונג איז די „ורענשטאט" פון אהרן צייטלין, דעם מאלאנטשיקען פאעט און דראמאטיקער וועלכער איז צום ערשטען מאל געקומען צום וואָרט אויף דער בינע אין די פיעסע — „הערשעלע אסטראפאלער" איך צום ערשטען מאל, א פיעסע פון משה ליפשיץ, צו אלע מיר בין איך געקומען נאך א לאנג זוכעניש...

— צו דערצעהלען, ווי אזוי מען „דערמאנט" א פיעסע פאר'ן יודישען טעאטער — דאס וואלט מיך צו ווייט פערפיהרט. ביי די אומות-העולם האבען די בעסטע טעאטערן א גאנצען אפאראט, א ביורא וואו עטליכע מענשען לעזען און קלויבען אויס פיעסעס. ביי אונז געהערט דאס צו די אויפגאבען פון רעזשיסער. ער מוז לעזען אומצעהליגע פיל פיעסע אויף דיין איגענער אדרעסע, אויסקלייבען און דאן בעארבייטען זיי פאר דער בינע אויך פאר דער דאזיגער טרופע זענען אין די איינאפאישע טעאטערן רעפערטואר ספעציעלע מענשען, דראמאטורגען, אדער ליטעראריש ליטערים).

נאר אויסצוקלייבען די פאסיגע פיעסעס פאר דער יודישער בינע שטעה איך אין שטענדיגען קאנטאקט מיט א גאנצער רייה דראמאטיקער און רעפערטואר-ביוראס. אין אנגלאנד און אין אויסלאנד. עס קומט מיר אויך אויס אפט, אין צוזאמענהאנג דערמיט צו פאהרען קיין אויסלאנד, ביי אזא געלעגענהייט האב איך זיך צוטרעפען אין טוזענד ניינהונדערט זיבען און צוואנציג און בערלין בעקענט מיט משה ליפשיץ, וועלכער האט מיר דאמאלט געגעבען צו לעזען זיינע צוויי פיעסעס. נאכן דורכלעזען די פיעסעס איז מיר באלד קלאר געווארען, אז איך האב דא צו טון מיט א מאלאנטשעלען פיעסע-שרייבער, מיט אינטעליגענטע איינפאלען און זעהר פיינער דיאלאג-פיהרונג. אזוי זענען געווען זיינע ערשטע טעגע-איינפייטען, האבען די געפאדערט א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט ביי דער סצעניר בעארבייטונג. שוין נאך א קורצער צייט בין איך צו געקומען צום בעארבייטען דעם רעזשי.

ניט נאר „הערשעלע" האט אויך „הערשעלע" גע־שטעלט אין טעקע אויף א פאסיגער געלעגענהייט, צום בעדויערען איז דאס יודישע טעאטער נישט אזוי איינגעארדנט, ווי מען וואלט געקענט גאר־מאל ארבייטען, דאס אויפפיהרען פון א פיעסע איז ביי אונזערע בעדינגונגען פערבונדען מיט אזוי פיל אנשטרענגונגען, פון וועלכע א נישט יודישער טעאטער לידט נישט.

די נישט עפערע לאגע און די אונבאלידע קאנקורענץ איז אפט גורם, אז מען קען נישט אפילו אנהייבען דעם נאמען פון דער פיעסע אידער מען טרעט צו צו די פראבען, עס איז דערנאך קיין וואונדער נישט, אז ערשט ביי דער ערשטער פראבע האט זיך די אנפיהרונג און די ארטיסטען פון דער ווילנער טרופע בעקענט מיט „הערשעלע'ן". און עס מוז געזאגט ווערען צום שבח פון זיי, אז עס האט ביי זיי גלייך זעהר שטארק אויסגענומען — איך א וועלטע נאך ביים רשות-הרבים אין יודישען טעאטער.

אויף פראבען איז געווען זעהר הענט. צייט און דערינער פלעגען מאכען פראבען 2 מאל א טאג. צו יעדער ביי האט מען אין אווענד געשפילט, די פראבען זענען פארגעקומען אין קראקא אזוי, אז אפט מאל האט מען נאך אויפ'ן אווענד געדארפט אויספארציען אין א דערנעבענדיג שטעטעל שפילען און ווידער מוז מען בעאנדיגען די אנפיהרונג פון דער אנפיהרונג אין טרופע, וועלכע האבען נישט געקארגט קיין מיה און הוצאות, אז די אויפפיהרונג זאל ארויסקומען, וואס בעסער ביי די געגעבענע בעדינגונגען.

די דעקאראציעס און קאסטיומען ספעציעל פאר „הערשעלען" האט פראיעקטירט און אויסגעפיהרט דער מאלער וו. ווייגטרויב. בעת די טענץ, דורך מיר איינגעפיהרט, זענען איינגעשטודירט געווארען דורך ליב ראטפוס.

די פרעמיערע אין קראקא איז געווען זעהר א שטארקער ערפאלג. און דאס מאל איז געבליבען געטריי „הערשעלען" אויף דער גאנצער וואנדערונג פון דער ווילנער טרופע. מיט דער אנפיהרער פון דער טרופע ה' מ. מאזאי וועלכער פיהרט א געטליכע כמאטעמאטיק פעדערונג איז „הערשעלע" געגאנגען פון איצט עטליכע און פינפציג מאל און דורכגעלאזט צעהנדליגער טויזענד צושויער.

— אייער רעצענזענט האט טענות צו דער „באקאטשא טעמא" פון דער פיעסע און געפינט אין, אז ביי אלע פעלקער „מעג מען" אבער ביי יודען „טאר מען נישט" אני — הקטן מיין, אז אין טעאטער אין דער דאזיגער שטאנדפונקט א קאפויטשקע איבערגעטרייבען אנב האט דער מחבר אנגעוויזען די פיעסע: „אני־אויטערמאטע קאמעדיע" — אפשר צוליב דעם, כדי זיך צו בעוואוינען פאר אזעלכע פארווארפען. דער עיקר איז אבער דער טאן, מיט וועלכען אפילו די פיינסטע בינע וואלט זיך נישט געהאט צו שעמען.

טעלעגראמען

נאך איין בעסעדאווסקי

סאוויעטישער דיפלאמאט וויל נישט צוריקקעהרען קיין רוסלאנד

שטאקהאלם, 6 (ספ. טעל.) דער ראט פון דער סאוויעטישער האנדעלס-מיסיע אין שטאקהאלם, פרידמאן, האט זיך געווענדעט צו דער שוועדישער רעגירונג וועגן אזיל-רעכט.

ער האט בעקומען א אויפפאדערונג תיכף צוריקצוקומען קיין מאסקווע ער האט אבער נישט בדעה אויסצופיהרען דעם בעפעהל.

דעמאנסטראציעס פון קאמוניסטען

פאר די פוילישע קאנסולאטען אין אויסלאנד

לייפציג, 6 (ספ. טעל.) פאר'ן בנין פון פוילישען קאנסולאט האט זיך א גרופע יוגענדליכע קאמוניסטען איינגעארדנט א דעמאנסטראציע. די פאליציי האט די דעמאנסטראנטען צעטריבען.

ליל, 6 (ספ. טעל.) ווייט אין צייטונגען האבען זיך פאר דעם פוילישען קאנסולאט אין ליל פערזאמעלט א גרופע אונבעקאנטע פערזאנען און געפרובט איינ־ארדנען א דעמאנסטראציע. די פאליציי האט דעם המון צעטריבען.

מאסען-פערגיפטונג פון זעלנער

צוליב געבראכען נישט פרישע פלייש

לעמבערג, 6 (טעלעפאניש) אין בושעוושאץ איז פארגעקומען א מאסען - פערגיפטונג פון די זעלנער פון היגען באטאליאן, 51 פולק פיעכאטע. ביז איצט זענען איין און דרייסיג זעלנער שווער און 2 הונדערט 52 לייכט קראנק געווארען.

מ'האלט, אז די סיבה פון דער מאסען-פערגיפטונג איז דאס געבראכען פון נישט פרישען רינד-פלייש.

יודישער קראנקער שטארבט פון אן איינשפריצונג

א געהיימנישפולער פאל אין דער ווארשאווער קראנקען-קאסע

ווארשא, 6. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) פריטאג איז אין לאקאל פון דער ווארשאווער קראנקען קאסע געשטארבען א געוויסער יצחק ראכמאן.

ראכמאן איז געקומען אין דער קראנקען קאסע בכדי מען זאל איהם מאכען א געוויסע איינשפריצונג. פון דער איינשפריצונג איז אבער ראכמאן געשטארבען און אנשטאט היילען דעם מוריע צו זיין זיינע קרובים האט מען איהם גאר אוועקגעשיקט אין פראזעקטאריום. ערשט היינט האט זיך די משפחה פון

פערשטארבענעם דערוויסט, אז ער געפינט זיך אין פראזעקטאריום.

דער ענין איז איבערגעגעבען געווארען דעם פראקוראר, וועלכער האט פערפיהרט א אויספארשונג געגען דער קראנקען-קאסע.

16 טוריסטען דערטרונקען געווארען

מאסקווע, 6. (ספ. טעל.) פון ארעם ווערט מען מודיע, אז בעת'ן אריבערפיהרען טוריסטען פון א שיף אויפ'ן ברעג האט זיך איבערגעקערט א לאדקע און 16 טוריסטען זענען דערטרונקען געווארען.

דער קאפיטאן פון דער שיף און עטליכע אנדערע פערזאן פון דער מאנשאפט זענען ארעסטירט געווארען.

ספארט-בעוועגונג

לאדזער מעטשען

„טוריסטען" — „ל.ט.ס.ג." 0:2

„וו.ק.ס." — „פ.ט.צ." 2:5

„אוניאן" — „ל.ק.ס." 2:1

„ווידזעוו" — „סאקאל" 0:3

„ארקאן" — „ביענ" 0:3

„הכח" — „בורזשא" 0:1

„ל.ק.ס." — „גערמאניא" (ראנציג) 1:2

ליגע מעטשען

„פאגאן" — „ווארטא" 0:3

„לעגיא" — „וויסלא" 2:3

„קראקאוויא" — „ל.ט.ס.ג." 1:3

„רוך" — „טשארני" 1:1

בעריכטען פון די מעטשען וועט ברענגען דאס „5 גראשען-בלאט".

מעלדונג

אכטונג עמיגראנטען, בעזוכער פון די שפראך־קורסען ביי „יעאס".

פריינד און סימפאטיקער פון דער יודישער עמיגראציע־געזעלשאפט!

אין צוזאמענהאנג מיט'ן פליטעל־טאג, וואס אונזער געזעלשאפט ארדענט אין דעם 15. ה. ח. ווערט איהר אלע געבעטען צו קומען מארגען דינסטאג 8 אווענד אויף דער ארגאניזיר־פערזאמלונג געווידמעט דעם אפצייכענונגס-טאג.

גלייכצייטיג בעטען מיר אלע וואס ווילען אנטייל נעהמען אין דעם אפצייכענונגס-טאג זיך צו רעגיסטרירען ביי אונז אין ביורא, קילינסקא-גאס 49.

רעגיסטרירען קען מען זיך טעגליך פון 10 ביז 1 פארט. און פון 5 ביז 8 אווענד.

אין דער לעטשניצע
17 זגיערסקא 17
איז טעטיג פון 1—2
ערצטליכער הויט־
וועגערישער גאבינעט
אונטער דער ליטונג פון
ד"ר ה. רוזשאנער

די יוני-טעג פון 1905 אין לאדז

צום 25. יאהר פון די געשעהענישען

דער קומענדיגער היסטאריקער פון דער רעוואלוציע פון יאהר 1905 וועט בעצייכענען צוויי עפיזאדען, וואס האבען מיט זייער אומפאנג איבערגעשטיגען די ראמען פון געוועהנליכע רעוואלוציאנער דיהען. איינע פון די דאזיגע עפיזאדען איז געווען דער אויפשטאנד אין קריגס־שיף „פאטיאמקין" — דער אויפשטאנד פון א לאקאלען כאראקטער, א צופעליגער, וויל ער איז אויסגעבראכען געווען אויף א מעות, און אזא ענטליכע אקציע וועט זיך גלייכצייטיג ענטוויקלען אינ'ם גאנצען לאנד. דער צווייטער וויכטיגע געשעהעניש איז געווען די רעוואלוציאנערע אויפרוהען אין לאדז אין סוף פון יוני 1905 וואס ווערען דורך איינעם בעצייכענט אלס דער בעוואפענטער אויפשטאנד אין לאדז.

אין יאהר 1905 איז לאדז געווען אנגעגרייט פון אומאויפהערליכען אויפברויז נאך די געשעהענישען פון 1סטען מאי ווען דאס מיליטער האט געשאסען און המון אין דער המון האט זיך בעהאלטען אין מאשר ציאל פון היגע קרייז האט די רעוואלוציאנערע שטימונג געהאלטען און איין וואקסען. אין פערלויף פון מאי און אין יוני איז אדורך א שטרייק־כוואליע בכלל און מאכען צוויי . . . . זויט די דערגרייכט

אין מיטען יוני, וועלענדיג ברעכען דעם שטרייק, פלעגען די פאבריקאנטען שליסען די פאבריקען, אויף אנאונבעשטימטער צייט און דאס האט נאך מעהר אויפגערעגט די ארבייטער.

ביי דער דאזיגער שטימונג איז דעם 18־טען יוני געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישען די ארבייטער מיט א דראגונער־פאטרול. די ארבייטער זענען צוריקגעגאנגען פון אן אויספלוג נאך לאגעוו־ניק, אנטקעגענגעקומען, האבען זיך צו זיי פערטיידיגט א גרופע, וואס האט צוריקגעקעהרט פון א מ.ס. מאיובקע. ס'האט זיך ארגאניזירט א צוג, וועלכע האט זיך אויף דער לאגעווניצקא און פליאצקא אנגעטראפען אויף א דראגונער־פאטרול.

לויט פ.פ.ס. קוועלען איז דער דראגונער־פאטרול בעפאלען די ארבייטער אומגעווארנט. לויט'ן פאליציישען קאמוניקאט וואס איז ערשינען איז צוויי וואכען נאך די געשעהענישען איז פון המון געפאלען א שאס, און דאן האבען די דראגונער געענטפערט מיט א זאלפ. 10 מאן זענען דערהרגעט געווארען, עטליכע צעהנדליג צווישען זיי א צוויי יאהריג קינד זענען פערוואונדעט געווארען.

אין צוויי טעג ארום, דעם 20־טען יוני איז ארבייטער־ראיאן איז אומגעווארטעט געפאלען

פארגעקומען די פייערליכע לוויה פון די קרבנות— קריסטען. די קערפער פון די יודישע טויטע האט די פאליציי צוגענומען און מקבר געווען און געהיים, כדי אויסצומייַדען די דעמאנסטראציע, וועלכע איז אנגעגרייט געווען אויף א טאג שפעטער. אין דער לוויה האבען אנטיילגענומען 25—30 טויזענד מאן. מ'האט געטראגען 11 פאהנען פ.פ.ס., ס.ד. און פון בונד. דאס מיליטער האט פערשפארט דעם צוגאנג פון די וויסטע גאסע, אבער איז אין ערגיין אקטיוו נישט ארויסגעטרעטען. אויף צמענטאזש זענען גע־האלטען געווארען פיל רעוואלוציאנערע רעדעס, די לוויה וואס איז געווען פראקלאמירט אויף מארגען האט מען נישט אפגערופען. אבער בעת דעם 20 איז געלונגען מיט גרויסע שוועריגקייטען צו קאנצענטרירען אויף איין ארט פינף טויזענט, איז עס דעם 21־טען נישט געלונגען: מ'האט נישט געפונען די קערפערס, דאן איז בעשלאסען געווארען אנשטאט א לוויה איינצוארדנען א טרויער־דעמאנסטראציע.

דעם 21־טען יוני איז געקומען צו א בלוטיגער שחיטה. דער טרויער־צוג, וועלכער האט זיך ארגאניזירט אויפ'ן אלטען מארק און דורכ'ן נייעם מארק ארויס אויף פיעטריקאווער גאס. דערהערט האט גע־האלטען ... און וואקסען; די פאליציי האט תחילת נישט געשטעלט קיין שום ווידערשטאנד און ס'האט זיך געדאכט אז די דעמאנסטראציע וועט אדורך רוהיג. ווען די דעמאנסטראציע האט זיך דערנעהנטערט צום רוג קארולא, וואו ס'האט זיך אין דעם ארבייטער־ראיאן איז אומגעווארטעט געפאלען

שאס אין דער דעמאנסטראציע, ס'איז ענטשטאנען א געוואלדיגע פאניק, און דערוועלבער צייט האבען זיך פון ביידע זייטען בעוויזען קאזאקען און אנגעהויבען שיסען אין צוג. ס'איז ענטשטאנען א פאר־מעלע שחיטה. מ'האט געשאסען און געטאררעט די אנטלויפענדע, וואס האבען זיך בעהאלטען אין די טויערן. פון פארענט און פון הינטען זענען גערי־טען קאזאקען און מיליטער; אנטלויפען איז נישט געווען וואוהין. לויט דער סאציאליסטישער פרעסע זענען דאן אויף פיעטריקאווער גאס געפאלען 18 דער־הרגעטע און הונדערט פערוואונדעטע. לויט'ן אפי־ציעלען קאמוניקאט זענען געווען 12 דערהרגעטע און 18 פערוואונדעטע פון קויל, פיל זענען צוריקגע־קומען ביים נעבראך ביים אנטלויפען. צווישען אנדערע איז געפאלען דער פאהנענטרעגער פון די עסדעקעס. די ארבייטער האבען זיך פערביסען פער־טיידיגט, שיסענדיג צו די קאזאקען, און שטאט איז ענטשטאנען א געוואלדיגע אויפרעגונג.

אויף מארגען איז אויסגעפאלען „באשע מעשר גא" אין דערפאר איז געווען גאנץ רוהיג. ס'איז פאר־געקומען די געוועהנליכע פראצעסיע, נישט אזא גרויסע ווי אלע מאל, וויל פיל האבען מורא געהאט אז ס'זאלען נישט פראוואצירט ווערען קיין נייע אומ־רוהען. אין אווענד (דאנערשטאג: דעם 22־טען יוני) האבען זיך אנגעהויבען אונרוהען.

(המשך קומט)

בעריכט פון דער בריטישער רעגירונג
וועגען אַדמיניסטראַציע פון א"י פאַר'ן יאָהר 1929

לאָנדאָן, (יט"א) אין דעם בעריכט פון דער בריטישער רעגירונג וועגען דער אַדמיניסטראַציע פון א"י און עבר-הירדן, וועלכער איז איצט, ווי מיר האָבען שוין טעלעגראַפיש מיטגעטיילט, פאָר-געלעגט געוואָרען דעם ראַט פון פעלקער-בונד, ווערט געזאָגט צוו. אַנד. פאָלגענדעס: דער יודיש-אַראַבישער קאַמף אַרום זייערע רעכט צום כותל-מערבי קען ווייטער פיהרען צו אונרוהען. די אַראַ-בער זענען חושד די יודען צוליב יעדען זייער-טריט ביים כותל און טרעטען אַרויס געגען די פּראָוויזאָרישע בעשטימונגען פון הויך-קאָמיסאַר, וועלכע זיי בעטראַכטען אַלס אַנ'ערמוטיגונג פון די אונבערעכטיגטע יודישע פּרעטענסיעס צום כותל. פון דער אַנדערער זייט רופט ביי יודען אַרויס אַנ'. אויפרעגונג די אַראַבישע שטרעבונג ניט צו דער-לאָזען אַבצוריכטען ביים כותל תפילת-בצבור אָדער פון איינצעלנע פּערזאָנען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט דערמאָנט דער בע-ריכט וועגען דער בעשטימונג פון דער אינטערנאַצ. יאָנאַלער כותל-מערבי-קאָמיסיע.

דער בעריכט רעדט ווייטער אַרום די רעאָר-גאַניזאַציע פון דער א"י-פּאָליציי, וואָס ווערט דורכגעפיהרט לויט די אָנווייזונגען פון ה' דאָוביגין, כדי די פּאָליציי זאָל קענען אין דער צוקונפט שנע-לער און בעסער האַנדלען אין פאַל פון עווענטועלע נייע אונרוהען און בעשיצען די בעדראָהטע יודישע היים. צום סוף פון יאָהר 1929 איז שוין אין לאַנד געווען אויסערליך פולקאָם רוהיג און עס האָט אפילו אָנגעהויבען דער טוריסטען-סעזאָן. די יודי-שע פערביטערונג צוליב די אונרוהען האָט אַרויס-גערופען א ספּאָראַדישען באָיקאָט פון אַראַבישע סחורות. נאָכדעם האָבען די אַראַבער אָרגאַניזירט א בויקאָט-קאַמפּאַניע, וואָס איז בענלייט געוואָרען דורך טעראָר-אַקטען. א געוויסע צייט האָבען אַלע אַראַבישע שיכטען איינהייטליך געשטיצט די אַקציע אָבער די קינסטליך אַרויפגעצוואונגענע בעוועגונג האָט שוין אין א קורצע צייט זיך אַרויסגעוויזען אַלס שעדליך און האָט געבראַכט פערלוסטען פאַר ביידע צדדים.

די אויגוסט-אונרוהען, שטעלט ווייטער פעסט דער בעריכט, האָבען פעראומעגליכט ווייטערדיגע געשפּרעכען וועגען קאָנסטיטוציאָנעלע ענדערונגען אין א"י. די אַראַבישע עקזעקוטיווע איז אָבער בעשטאַנען דאָס יאָהר אין א מעהר ענגערן קאָנטאַקט מיט . ער א"י-רעגירונג ווי פריהער. אָנווייזענדיג גלייכצייטיג אויף די ענטשטעהונג פון דער יודישער אַגענץ קומט דער בעריכט צום אויספיהר, דאָס „אין אַלגעמיין האָט סיי דער אַראַבישער סיי דער יודישער נאַציאָנאַליזם בעקומען נייע אימפּולסען אין יאָהר 1929". ניט בעקוקט אויף די אונרוהען איז די עקאָנאָמישע ענטוויקלונג פון לאַנד ניט געשטערט געוואָרען אַזוי ערנסט, ווי מען וואָלט עס בעקענט ערוואַרטען. דאָס יאָהר 1929 איז גע-שלאָסען געוואָרען מיט א הכנסות-איבערפלוס אין דער הויך פון 183,540 פונט. די גרעסטע איינ-קונפטס-קוועלע בילדען די צאָל-הכנסות.

די אויפלעבונג פון האַנדעל און אינדוסטריע האָט אַרויסגערופען א וואוקס פון אימיגראַציע — ערקלערט ווייטער דער בעריכט. דער איבערפלוס פון אימיגראַנטען איבער עמיגראַנטען האָט בע-טראָפען 3731 דערין 3503 יודען. די אַנהאַלטענ-דע פערקלענערונג פון דער צאָהל יודישע אַר-בייטספּלעצע און דאָס ענטשטעהען נייע אַרבייטס-מעגליכקייטען פאַר לאַנד-אַרבייטער א.א.וו. האָבען בעררעכטיגט דאָס ערטיילען נייע איינוואַנדערונגס-סערטיפיקאַטען. דער בעריכט ווייזט דאָ אָן אויף דעם וואוקס פון די אַרבייטער-לוינען אין דער צייט, ווען אין געוויסע אינדוסטריע-צווייגען איז דער אַרבייטס-טאָג פערקלענערט געוואָרען פון 9 אויף 8 שעה א טאָג. עס זענען געוואַקסען די לוי-נען פון אונקוואַליפיצירטע אַרבייטער צוו. אַנד. אויך פון נישט יודישע אַרבייטער.

ענטפערענדיג אויף דער פראַגע פון פּראַגנאָ-בויגען פון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע ביים פעלקער-בונד, וועגען די מיטלען וועלכע די רעגירונג נעמט אונטער כדי צו זיכערן דאָס שאַפען פון א נאַציאָנאַלער היים פאַר'ן יודישען פאָלק ערקלערט דער בעריכט פאָלגענדעס: אין יאָהר 1929 איז ערלויבט געוואָרען איינוואַנדערן קיין ארץ-ישראל 4700 אַרבייטער-אימיגראַנטען, 20,000 פונט האָט אַסיגנירט די רעגירונג פאַר דער יודישער אַגענץ אויף אויסהאַלטען די דורך איהר קאָנטראָלירטע שולען. דער צאָל-טאַריף בעשיצט די נייע-געשאַפענע יודישע אינדוסטריע. עס איז פערעפענטליכט גע-וואָרען די וואָהל-אָרדינאַציע פון דער יודישער קהלה. 3882 יודען (צוזאַמען מיט משפחות 7,018 נפשות) זענען נאַטוראַליזירט געוואָרען אין א"י. די יודישע אַגענץ האָט פון אָקטאָבער 1927 ביז סעפּטעמבער 1929 אויסגעגעבען 675,000 פונט אויף עקאָנאָמישע און סאָציאַלע צוועקען. די יודי-שע בעפעלקערונג אין א"י איז במשך פון די לעצ-טע 11 יאָהר געוואַקסען אויף 109,000. אין דער צאָהל זענען 76,000 אימיגראַנטען. 26 פּראָצענט פון די יודישע אימיגראַנטען בעזעצען זיך אין די לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניעס.

צום בעריכט זענען בייגעלעגט פערשידענע דאָקומענטען: ווי די בעדינגונגען פון דער ים-המלח-קאָנצעסיע, אינסטרוקציעס וועגען כותל-מערבי, וואָס פערוועהרען דאָס בענוצען בענק אָדער פאַר-האַנגען ביים כותל, רייטען אויף בהמות ביים כותל בעת די יודישע תפילות ווי אויך עפענען די טהיר, וואָס פיהרט צום זאַהוויעה-מעטשעט אין שבתים און יודישע ימים-טובים.

סענסאַציאָנעל־ע מאָרד-געשיכטע
דערשאָסען זיין יונגע שוועגעריז צוליב ליבע
וואָס האָט ער געטוה מיט זיין צווייטער שוועגעריז און מיט זיין שוואָגער ?

א געוויסער יוזעף מאַזור, 47 יאָהר אַלט, האָט נישט ווייט פון נאָלענטשאָוו אויסגעפיהרט א מאָרד איבער זיין איינענע שוועגערין. אין ערשטען קאָמי-סאַריאַט איז געווען קורץ מיטגעטיילט, אַז דער מאָרד איז פאָרגעקומען אויף א ראָמאַנטישען פאָדעם.

איצט דערוואוסט מען זיך העכסט סענסאַציאָ-נעלע פּרטים פון דעם דאָזיגען מאָרד.

יוזעף מאַזור איז אַליין געקומען אין פּאָליציי און ערקלערט:

— איך האָב דערמאָרדעט מיין שוועגערין, ווייל זי האָט געוואָלט חתונה האָבען פאַר א צווייטען און איך האָב איהר געליבט...

די ערשטע אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט פאָלגענדעס:

יוזעף מאַזור האָט זיך א לענגערע צייט געליבט אין דער שוועסטער פון זיין פרוי די 20-יעהריגע יאַדוויגא זאַביעלאַנקאַ. לעצטענס האָט דאָס מיידעל זיך בעקענט מיט א יונגענמאַן פון שכנות'דיגען דאָרף סטוזשעלצע און האָט דעריבער געמאָלדען מאַזורען, אַז זי קלייבט זיך פאַר איהם חתונה צו האָבען. מאַזור האָט לכתחילה זי מסכים געווען דערויף און זאָגאַר אויסגעדריקט זיין ווילען צו זעהן דעם חתן פון זיין געליבטער. צו דעם צוועק זענען זיי ביידע אויפגעזעסען אויף א פוהרל און אַוועקגעפאָהרען קיין סטוזשעלצע.

צוריקפאָהרענדיג, ווען דאָס פוהרל איז אַריין אין באַמאַטיצער וועלדעל, איז מאַזור שוין געווען גוט רענערווירט, ער האָט די גאַנצע צייט געשוויגען און פּלוצלונג האָט ער אַרויסגעכאַפּט א רעוואָלווער פון קעשענע און אויסגעשאָסען. דאָס אומגליקליכע מיידעל האָט נאָר איינמאָל געמאַכט אַנ'אויסגעשריי און גע-פאַלען אין א קאַלוזשע בלוט. אין 4 מינוט אַרום איז זי שוין געווען טויט.

דער מערדער האָט דעם טויטען קערפּער אַוועקגעלייגט אין וואַלד און אַליין אַריינגעפאָהרען קיין וואַיצעכאָוו, וואו ער האָט זיך תיכף געמאָלדען אין פּאָליציי און געמאַכט די אויבענדערמאַהנטע ער-קלערונג.

מעגליך, אַז דערמיט וואָלט זיך די גאַנצע גע-שיכטע איבערגעריסען. מאַזור וואָלט געמשפּט גע-וואָרען פאַר בעגעהען א מאָרד, צוליב א שטאַרקע פּסיכישע אויפטרייסלונג און טיפע איבערלעבונג, די ווייטערע אויספאָרשונג אָבער האָט זיך אַנגע-שטויסען אויף א רייהע מאָמענטען, וועלכע קענען דעם מערדער פון זיין אייגענע שוועגערין שטעלען אין א גאַנץ אַנדער ליכט.

עס ווייזט זיך אַרויס, אַז אַיין שוועסטער פון זיין פרוי איז נאָך מיט א צייט צוריק געשטאָרבען בעת זי האָט געפּרובט דורכפיהרען א קינסטליכען אַבּאָרט. שטוסט מען, אַז דאָס איז יענע שוועסטער שוואַנגער געוואָרען פון זעלבען שוואַגער יוזעף מאַ-זור און דעם לעצטער האָט איהר פערס'מ'ט אַר ריינטוענדיג סם אין דער מעדיצין געגען שוואַנגער-שאַפט. א חוץ דעם האָט זיין ווייב א ברודער, וועלכער האָט געדינט אין מיליטער, מיט עטליכע וואָכען צוריק איז ער פּלוצלונג פערשוואונדען געווא-רען און מען האָט איהם ביז איצט נישט געפונען. אין פאָלק האָט מען איהם געהאַלטען פאַר א פּעהי-גען זעלנער, בסך הכל האָט ער נאָך געהאַט צו דינען עטליכע חדשים גלויבט מען דעריבער נישט, אַז ער האָט דעזערטירט.

דאָס אַלץ צוזאַמענגענומען פיהרט אַרויף די אויספאָרשונגס-מאַכט אויפ'ן געדאַנק, אַז יוזעף מאַזור האָט געזוכט פּטור צו ווערען פון זיין ווייבס פאַמיל-יע, כדי זיין ווייב און ער זאָלען בעקומען די גאַנצע ירושה פון זיין ווייבס עלטערען. צו דעם צוועק האָט ער פערס'מ'ט איין שוועסטער, דעם ברודער זאָל ער האָבען פערטאָרעט און ערמאָרדעט און איצט האָט ער דערשאָסען זיין יונגערע שוועגערין.

פערשטעהט זיך, אַז דערווייל זענען דאָס בלויז שרעקליכע השערות, דער פאַקט, אַז ער האָט אַליין ערמאָרדעט, ווייל ער האָט געליבט, זאָגט דאָך עפּעס אַנדערש. אַלענפאַלס. דויערט נאָך די אויספאָרשונג און עס ווערען געמאַכט אַלע אַנשטרענגונגען צו דערגעהן דעם אמת וועגען דער דאָזיגער סענסאַציאָ-נעלער און טראַגישער אַפּע"ע.

יודישע נייעס

דער שבת-וועלט-קאָנגרעס

בערלין (י.ט.א.) דאָס צענטראַל-ביוראָ פון דעם וועלט-פערבאַנד שומרי-שבת טיילט מיט: דעם 24, 25, און 26-טען ה.י. וועט פאָרקומען אין בערלין דער ערשטער אָרדענטליכער קאָנגרעס פון וועלט-פערבאַנד שומרי-שבת. די צייטונגען זענען שוין אין גאַנצען גאַנג. עס האָבען זיך געמאָלדען צאָהל-רייכע דעלעגאַציעס פון כמעט אַלע לענדער מיט א יודישער בעפעלקערונג. דער קאָנגרעס וועט בעהאַנד-לען די שווערע לאַגע פון די יודען אויף דער גאַנ-צער וועלט, וואָס היטען אָפּ שבת צוליב דעם הײַנטי-גען אַקאָנאָמישען קריזיס, עס וועט אַרומגערעדט ווערען די פּראָיעקטירטע קאַלענדאַר-רעפאָרם, וועלכע בעדראָהט דעם יודישען שבת. א. אַנד.

א יודישע פריילין בעשט'מט אַלס דירעקטאָרין פון סקאַלאַ-טעאַטער אין מיילאַנד

רוים, (י. ט. א.) פון מאַילאַנד ווערט מיטגע-טיילט: נאָכ'ן טויט פון אינזשעניער אַנדזשעלאָסקאַנ-דיאַני, וועגען וואָס מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז אַלס דירעקטאָר פון בערימטען סקאַלאַ-טעאַטער בעשטימט געוואָרען דאָס יודישע פריילין אַניטאַ קאָ-לאַמבאַ. פרל. קאָלאַמבאַ איז אַ טאָכטער פון א יודישען באַנקיר, אין הויז פון וועלכע עס האָבען זיך פערזאַמעלט בערימטע מוזיקער צוו. אַנד. דער קאָמפּאָזיטאָר טאָסקאַניני. פרל. קאָלאַמבאַ איז א לאַנגע צייט געווען סעקרעטאַרין פון טאָסקאַניני און האָט צוזאַמען מיט איהם און מיט דעם פערשטאָר-בענעם „סקאַלא"-דירעקטאָר קאַנדיאַני אָרגאַניזירט א טורנע פון אָרקעסטער פון דעם „סקאַלא"-טעאַטער איבער די גרעסטע שטעט פון אייראָפּאַ.

יודען אויפ'ן העלדען-דענקמאַל אין טאַפּאָלטשאַ

בודאַפּעשט (י.ט.א.) אין טאַפּאָלטשאַ איז די טעג פאָרגעקומען די ענטהילונג פון דענקמאַל פאַר געפאַלענע העלדען בעת דער וועלט - מלחמה. צווישען די 155 נעמען, וואָס זענען אויסגעקריצט אויפ'ן דענקמאַל, זענען פערהאַן 18 יודישע.

Dr. med. S. Heinrich

נעהמט אָן פּאַדעמביצע זומער-צייט אין ווילא „זאַכעבטאַ"

נישט ווייט פון פּענסיאָנאַט וויטשאָרקאָווסקי.

ספּעציאַליסט פון קינדער- און אינער-ליכע קראַנקהייטען.

מעבעל

(סקיצע) פון יצחק בלום.

יעדען מאָל, ווען חתן-כלה זענען פערביינענאָנ-גאַנגען א מעבעל-געשעפט און בעמערקט די אויסגע-שטעלטע צימערען מיט פערשידענאַרטיגע מעבעל, האָבען זיי ביידע, ווי אינסטינקטיוו אָפּגעשטעלט קוקען און בעטראַכטען מיט גייערונע בליקען ווי אַל יענעם אויס, און דערפיר זיך אין געדאַנק גע-שאַפען א פאָרשטעלונג ווי זייער אייגענע היים וועט אויסזעהן נאָך דער חתונה.

איבערהויפּט איז פאַר זיי געווען אַנציהענד אָט די אויסגעמעבלירטע צימערען אין די שויפענ-סטער און די ווינטער-אַוועגדען, ווען אַלץ פלעגט ווערען איינגעטונקט אין רויטער אָדער ראָזעווער ליכ-טיגקייט... און ס'האָט זיך געפיהלט ווי אַנגעוועניג אויף יענער זייט פענסטער איז אַזוי וואַרים, און היימליך, און ס'וואָלט זיך געוואָלט אַוועקזעצען דאָרט אויפ'ן ווייכען שטוהל מיט רויטען פלוש בעדעקט וואָס איז געשטאַנען נישט ווייט פונ'ם עלעקטריש אָנגעצ-גלי'הטען אויוון. פון וועלכען עס האָבען זיך געצויגען רויטע צינגעלעך און ויצען אַזוי ביידע צונעטוליעט איינע צו די אַנדערע און זיך ווינען... חינען...

נאָך מעהר אויפגעוואַרימען און זיי אַנצינדען מיט פרענענדע פערלאַנגען פלעגען די אויסמעבלירטע שלאָף-צימערען, ביי וועלכע זיי האָבען זיך אָפּגע-שטעלט, קוקען לענגער ווי געווענליך: דער טיש מיט די קאָלירטע עלעקטרישע לאָמפּען, די ברייטע, ריינע, ווייס-פערבעטע בעט, מיט די צוויי פוכקע קישעלעך, וועלכע זענען געלעגען איינע נעבען די אַנדערע, און זיך אַזוי תאוה'דיג איבערגעוואָרג-קען... דאָס קליין טישעלע ביים בעט מיט'ן ראָווע-לעכן לעזלאָמפּ — דאָס אַלץ האָט אין זיי געוועקט אַזאַ רייצענדען פאַנטאַזיע אייגנע פאַר די אַנדערע, אַזאַ פערפאַרגענעם וואונש, וואָס גיכער צו הייראַטען און איינאָרדנען אַנ'אייגענע היים.

ביידע האָבען אָבער אויסגעמידען פריי און אָפענהערציג וועגען דעם צו רעדען, ווי זיי וואָלטען נישט געוואָלט אַלעם אַרויסזאָגען, וואָס זיי דענקען און פיהלען. שטיל און כוונה'דיג האָבען זיי געשוויגען, און מיט אומגעדולד געוואַרט אויפ'ן טאָג פון דער חתונה...

נאָך דער חתונה און דער אינטערעם פון דעם פאָר פאָלק צו אָט די מעבעל-שויפענסטער נישט געוואָרען קלענער, אָבער שוין אויך אַן אַנדער אופן.

זיי זענען נישט מעהר געווען פעראינטערעסירט אין די צימערען אַלס גאַנצע, ס'איז זיי בלויז גע-פעלען געוואָרען דאָ און דאָרט אַנ'איינצעלנע ...: א שפּיגעל, א לאָמפּ, א.א.וו.

איצט האָט מען וועגען די זאַכען, וואָס זענ-נען זיי געפעלען געוואָרען שוין גערעדט פריי און אָפען

— דו ווייסט, מיר געפעלט זעהר אָט דער לאָמפּ — האָט דער מאַן געזאָגט.

— און מיר געפעלט זעהר דער שפּיגעל — האָט די פרוי געענטפערט.

און יעדעס מאָל, וואָס עס איז זיי געפעלען גע-וואָרען עפּעס, וואָס ס'האָט זיי אויסגעפעהלט אין הויז, האָט מען עס געקויפט מיט א בעזונדערען פער גענוגען און מיט דעם שעהנעם הויזרחפץ נאָך מעהר פערשעהנערט זייער שעהנע היים.

ביידע האָבען זיי ליב געהאַט אַרומצושפּאַצירען איבער'ן הויז און מיט זעלטענער הנאה בעטראַכטען יעדער נייע שטיקעלע מעבעל, וואָס איז צוגעקומען. די היים אַלס גאַנצע האָבען זיי ליב געהאַט ווי דאָס לעבען. אַלץ איז געווען איינגעאָרדענט אויפ'ן זעלבען שטייגער, ווי זיי האָבען עס אַזוי פיל מאָל געזעהען דאָרט אין די שויפענסטער... דאָרטען אָבער איז געווען שטיל און אומעטיג, ווייל עס איז געזען פּוסט, א היים אָהן מענשען, דאָ אָבער זיינען זיי דאָ, זיי, די מאַן און ווייב מיט דער גאַנצער פרייד און גליק פון א נישט-לאַנג פערהייראַט פּאָרעל... און פרעהליך, יום-טובדיג: אין אין דער נייער איינגעאָרדנעטער היים, און פרעהליך איז אַלץ, וואָס עס געפינט זיך דאָ מיט זיי. אפילו די שטיקער מעבעל ווייזען אויס יום-טוב'-די. פערפוצט אין זייער גאַנצע פראַכט און גלאַנץ, און אַלץ קוקט אַזוי ליבליך, אַזוי פריינדליך אויף זיי, אַז ס'גלוסט זיך אַלץ אַרומצונעהמען און זיך צו-צוטאַנצען...

א פאָר יאָהר שפּעטער, ווען ס'איז דאָס פּאָרעל אויסגעקומען פערביינצוגעהן דורך די וועלכע מעבעל-שויפענסטער זענען זיי שוין ביידע געווען עפּעס גלייכגילטיג... ס'האָט זיי מעהר נישט געצויגען צו-צוגעהן אויף עפּעס א קוק צו טון, פון קויפען עפּעס א נייע זאַך און הויז איז שוין קיין רייד נישט געווען.

נאָך א יאָהר שפּעטער, האָבען זיי שוין כמעט ווי אויסגעמידען פערביינצוגעהן אָט די שויפענסטער און זיי זענען ווען צופעליג פערביינגעגאַנגען האָבען זיי מעהר די שויפענסטערנישט בעמערקט אָדער זיך געמאַכט נישט בעמערקענדיג... יעדער פון זיי האָט אָנבעמערקט פאַר'ן צווייטען בלויז געוואָרפען פון דער זייט א פּאָר פערגנבעטע בליקען אויף די „צר מערען", אָעלכע פרוזע, פיינדליכע און ענטוישטע בליקען, ווי אָט די „שויפענסטער" וואָלטען שולדיג געווען אין זייער גאַנצען אומגליק...

נישט מיט קיין אַנדערע בליקען האָבען איצט געקוקט אויף זייערע אייגענע צימערען, אָדער, בעסער געזאָגט, זיי האָבען שוין, אויף אָט די אַלע הימישע זאַכען אַפילו נישט מעהר געוואָלט קוקען, אַלץ, אַלץ, איז זיי געווען א זי נמאס, פון אַליין האָט אַרויס-געווייזט אַזא שטומער אומעט, אַזא טונקעלע מרה שחורה, ווי ס'וואָלט שוין געזען אויף דעם אַנגעשריבען און בעשטימט דער גורל וואָס פון דעם אַלץ וועט ווערען...

זיי, דאָס פאָר פאָלק אַליין, זענען זיך שוין אויך געווען נמאס, און נישט געקענט אָנקוקען איינע די אַנדערע...

איין טאָג איז צוגעפאָהרען א גרויסע פאָהר און פערנומען זייער גאַנצע מאָבעל און עס אַוועקגע-פיהרט...

זיי זענען זיך צונאַנגען...

„עגיפטישער פרינץ" איז פאריז איז גאר א יודישער שווינדלער פון פוילען

ער איז געווען א געלד-פעלשער און א פרויען-הענדלער. — ווי אזוי ער האט געשווינדעלט אין פאריז און ווי אזוי מען האט איהם געכאפט

א בריוו פון פאריז

צווישען פאריזער יודען הערט לעצטענס זעהר פיל גערעדט וועגען פאלגענדער טראגי-קאמישער געשיכטע.

פערדאן אין פאריז איז דער יודישער געגענד א יוד א סוחר און א נגיד און אנ'אנגעזעהענער מענש, וואס פאר א קורצער צייט צוריק האט מען אלע זיינע בעקאנטע און פריינד געהאט מיט איהם גרויס מיטלייד און זיי האבען געשאקעלט אויף איהם פערדריסליך מיט די קעפ.

וועגען וואס האט זיך דא געהאנדעלט?

דער יוד האט א שעהנע טאכטער, א מיידעל פון א יאהר צוואנציג, וואס זי זיך בעקענט אויף א נאכט-באל מיט א יונגערמאן, א שעהנעם יונג, וואס קען גוט טאנצען, און דערצעהלט זעהר פיין זיסינע מעשיות, האט אט דערש עהנער יונג געוואלפען און אויך אויף דער שעהנער פאלעבאטישער מיידעל, וואס מען זיך, זי דער שטיינער איז, געטראפען נאך אמאל און נאכאמאל, האט זיך די שעהנע מיידעל פערליבט אין אט דעם שעהנעם יונג ביז איבער די אויערען, אזוי הייס און די צייט פון אייז מאל טרעפען זיך מיט איהם ביז צום צווייטען מאל האט איהר אויסגעזעהען אזוי לאנג, ווי דער יודישער גלות.

דאס מיידעל איז אויך נישט קיין „פאר-זעריך" אין דעם שלעכטען זין פון ווארט, דאס הייסט, זי איז נישט קיין מיידעל, וואס פיהרט א באפעלטען לעבען: אינדערהיים א פאלעבאטיש קינד און אין גאס א „פרייע" און „מאדערנע". זי איז אנ'אמת'ערנסטע מיידעל; און אזוי ווי איהר פאטער, העכער האט איהר אמת, געגעבען די פרייהייט צו געהן וואו זי וויל, האט זיך דאך פערא נטערעסירט צו זייען אליין, וועגען זיין טאכטער, האט זי אנגעהויבען צו רעדען ערנסט מיט איהר געליבטען וועגען א תכלית, האט דער יונגערמאן געזאגט, אז ער וויל מיט איהר חתונה האבען טאקע ווי אמשנעלסטען.

דאס מיידעל איז ארויס ענטגעגען דעם יונגענמאן צו זיך אהיים, איהם פארגעשטעלט פאר איהרע עלטערען, אויך וועמען דער יונגערמאן האט געמאכט א גוטען איינדרוק, אבער אז מען האט אנגעהויבען צו רעדען ערנסטער, האט זיך ארויסגעוויזען דער שטיין אין וועג: דער חתן איז נישט קיין יוד...

האבען די מיידעלס עלטערען, וואס זענען, אמת נישט קיין זעהר פרומע, נישט געוואלט הערען פון דעם שידוך, און די מוטער האט געזאגט, אז אויב איהר טאכטער, וועט חתונה האבען מיט נישט קיין יוד, נעהמט זי זיך דאס לעבען. און דער סוף איז געווען, אז דאס מיידעל האט זיך נישט געקענט זעהן מיט איהר געליבטען, דאס הייסט מען האט עס איהר נישט פערבאטען, די עלטערען האבען איהר נאר געזאגט, אז אויב זי וויל זיי נישט פערקירצען די יאהרען און זיי טרייבען פאר דער צייט אין קבר אריין, זאל זי זיך מיט איהר געליבטען נישט זעהען, ביז זי וועט אין איהם פערגעסען.

דאס מיידעל איז אבער געווען צו הייס פערליבט, אז זי זאל קענען אין איהם פערגעסען, דערצו האט דער חתן-בחור אויך נישט אפגעלאזען; ער איז געקומען צו דעם מיידעלס עלטערען מיט א פארשלאג, אז ער וויל זיך מגייר זיין, ער וויל, הייסט עס, אננעהמען דעם יודישען גלויבען, דערביי האט ער זיי דערצעהלט א געשיכטע, אז ער איז א מאכטעראנער פון עגיפטע; פון דער נוטיגער אפעראציע צו ווערען א יוד איז ער פטור און נעמט יודען

און יודישע מנהגים איז ער שוין פון לאנג בעקאנט, ווארים ער לעבט שוין לאנג צווישען יודען; ער קען אפילו אביסעל יודיש רעדען. דער מחותן האט אנגעהויבען מיט איהם צו רעדען יודיש, האט זיך ארויסגעוויזען, אז ער קען טאקע ווי א ביסעל, אז ער הערט כמעט גוט יודיש, נאך בעסער פאר דער כלה.

די עלטערען האבען געזעהן, ווי זייער טאכטער געהט ארום אויסגעמוטשעט פון בענקשאפט נאך דעם געליבטען איהרען, און דער יונגערמאן האט זיך אריינגעווען פאר א דאווענען יוד, וואס זעט נאך דערצו ווערען א נאמנער יוד, האבען זיי ענדליך צוגעשטימט.

דער „עגיפטער" האט זיך מגייר געווען ער איז געגאנגען אין שוהל אריין, וואו מען האט איהם געגעבען אנ'עליה און מען האט איהם אויפגערופען אברהם בן אברהם (א נאמען וואס מען גיט יעדען גר), און ווי ברכה איבער'ן ספר, האט ער געזאגט אויך נישט ערגער ווי א יוד, און יודען האבען זיך געפרעהט גאר שטארק. דערצו האט מען שוין געמעלט, אז אט דער עגיפטער איז נישט סתם אזוי זיך אג'עגיפטער, נאר א פרינץ פון עגיפטע, ער וויל עס דערווייל נאך נישט אויסזאגען — האבען יודען אזוי דער שטיל צווישען זיך געהערט — ווייל ער ווארף א-

רויסציהען זיינע מאיאנטקעס פון עגיפטען. און א חתונה איז געפראוועט געווארען, אזעלכע יודישליכע נאר נישט ווי אין פאריז, נאר ווי אין דער אלטער היים, און דער חתן, דער „עגיפטער" האט געזאגט, אז די יודיעש צערעמאניעס געפעלען איהם גאנץ גוט און יודען האבען זיך נאר געקוועקט, הערענדיג דעם „עגיפטער" זאגען דעם „הרי את" ממש ווי אנ'אמת'ער יוד. דער מחותן האט געגעבען נדן צו טרינקען, און יודען האבען געטרונקען און געפרעהט זיך.

אזוי האט זיך דאס אפגעטאן אין פאריז מיט א יאהר צוריק. און דאס פארעל האט געהאט א גאר גוט לעבען, דער נייגעווארענער יוד, איז נאר געווען א מעהר יוד, ווייסע האט פון איהם פערלאנגט, ער איז יעדען שבת געגאנגען אין שוהל אריין צום דאווענען און יעדעס מאל א שבת נאכמיטאג ווען א רב האט געהאלטען א דרשה, איז דער „גר" געגאנגען און יודען האבען איהם בעוואונדערט, ווי ער פערשטעהט אלע ווי אנ'אמת'ער יוד, און מען האט זיך געצאפקעט מיט איהם: אונזער „גר", און מען האט זיך געפרעהט מיט איהם ווי מיט א גרויסען געווינס.

אפער די טעג איז פלוצים די שמחה צושטערט געווארען, שבת ביי טישאג, ווען אונזער „גר" איז געזעסען ביים טיש זיינע ווייבעל, מיט שווער און שוויגער און שוועגערינס, און געשמועסט וועגען דעם, ווי עס געפעלט איהם דאס יודישע פאלק און ווי גוט עס איז צו זיין א יוד, — פונקט

אין מיטען ווי זיין ווייבעל האט געקוקט אויף איהם מיט פערליבטע בליקען, און דער שווער מיט דער שוויגער האבען זיך איבערגעקוקט מיט פרייד, הערענדיג ווי זייער איידעם דער געבוירענער עגיפטער, לויבט דאס יודישע פאלק און מאן ארייען — פונקט אין דעם מאמענט, האט זיך געעפענט א פראלאציאן די טיר און עס איז אריין א פרוי, א יודיש ווייבעל מיט א פארוק אויפ'ן קאפ און צוויי קינדער ביי די הענט, אריינגעפאלען אין שטוב אריין און א געשריי געטאן צו די קינדער:

— „אט האט איהר, קינדער אייער טאטען!"

די סבעגע וואס האט זיך דאן אפגעשפילט נעהם איך זיך נישט אונטער צו בעשרייבען, איך קען נאר זאגען, אז דאס יונגעדייבעל יגט קראנק אויף א הארצקראנקהייט און דער „גר" ויצט ארעסטירט נאר נישט ווי אנ'עגיפטישער פרינץ.

עס ווייזט זיך ארויס, אז אט דער פערשוין וואס האט אין פאריז חתונה געהאט אלס עגיפטישער פרינץ, האט אין ווארשא א ווייב מיט זעקס. ער האט חתונה געהאט מיט זיבען יאהר צוריק. שפעטער איז ער פלוצלונג פערשוואונדען געווארען און עס זענען געווען גרוסען פון איהם אז ער האט צוויי מאל חתונה געהאט אין פוילישע קליינע שטעטלעך, נעהמענדיג יעדעס מאל א נדן פון טויזענדער האלארען, דאן האט ער חתונה געהאט נאך צוויי מאל: איין מאל אין אויבער-שלעזיען מיט א פוילישער אלמנה (ער האט זיך דארט אין איין וועג אפגעשטרט) און שפעטער אין דארטמונד, דייטשלאנד, מיט א טאכטער פון א גאליציאנער יוד. נאך יעדען מאל חתונה האבען איז ער אנטלאפען און צוגענומען וואס עס האט זיך געלאזט, איצט זענען שוין אין פאריז זיינע דריי ווייבער: די פאריזערין, די ווארשעווערין און די פון דארטמונד; מען ווארט, אז עס זאלען קומען צו פאהרען אויך די אנדערע דריי.

צו וואס דער פערשוין האט געשפילט אין פאריז די קאמעדיע פון אנ'עגיפטער וואס איז זיך מגייר איז נישט בעקאנט, מען רעכענט, אז דער פערשוין איז נישט נארמאל און ער האט גלאט ליב אזוינע רעם. די פאליציי פיהרט וועגען איהם אנ'אויספארשונג. דערווייל האט ער אויך זיך שוין די פערפערבענס פון פאליציאמט (פון חתונה האבען מיט עטליכע פרויען) און פעלשען דאקומענטען, א חוץ, נאטירליך, שווינדעל און גנבה, אבער עס איז אויף איהם דא אויך א פערדאכט, אז ער איז געווען אין יאהר 1925 א שותף פון א חברה דאלארער-פעלשער, און עס איז אויך א סברא, אז ער האט טראנספארטירט א פאר פרויען נאך בוענאס איירעס.

אט אזוי איז א יונגע יודישע פרוי אריינגעפיהרט געווארען אין אנ'אומגליק דורך א שארלאטאן, און דער יודישער געגענד האט די געשיכטע געמאכט א גרויסען טומעל. די פרוי, ווי שוין געזאגט איז זעהר ערנסט קראנק, און אויך די עלטערען פון דער יונגער ווייבעל זענען זעהר צוריים, אבער די יודען אין שוהל, וואו דער פערשוין פלעגט געדאווענט יעדען שבת, הערען נאר נישט אויף צו רעדען פון דער מאדנער געשיכטע, א טייל האלט זיך ביי דער מיינונג, אז דאס איז נישט מעהר ווי א מעשה, אנ'אומגליקליכער מעשה, וועלכער וועט זיך אויסהעלען; עס איז ווי א אמר צו פערלירען אזא אינטערעסאנטען גר. אבער דערווייל האבען פאריזער יודען פון וואס צו רעדען.

י. פ-ן

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 7-4 אווענד.

דער פליהענדיגער בענזין-טאנק

דער עראפלאן „קרייץ פון דרום" וועלכער איז איבערגעפליגען דעם אקעאן פון איראפא קיין אמעריקא, ווערט אנגעלאדענט מיט בענזין.

דער מארד אין דער נאכט

(36

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

פרייליין מאריא, וועלכע האט זיך די גאנצע צייט צוגעהערט צום שמועס, האט געווארפען אויף לידיאן א בייזען פייערדיגען בליק.

לידיא האט דערפון, נישט-ווילענדיג א ציטער געטאן, אבער באלד בערושענדיג זיך אויסגעצייכנט, האט זי געמאכט דעם אנשטעל, אז זי האט גארנישט בעמערקט.

זי האט איצט געשפילט א שווערע ראליע, אבער זי האט די דאזיגע ראליע געוואלט שפילען ביז צום סוף.

— איך פערשטעה נישט, וואס איהר ווילט זאגען, — האט זי געענטפערט טארטשינסקי, שוין עטוואס הייכער — אפשר זעט איהר מיר עס קלאר דער זאגען?... וועגען וואסערע הויז מעגער רעדט איהר?

— וועגען דעם הער האפקע, מיט וועלכען איהר זענט פערלאבט, וועגען דעם יונגען באנקיר ליבעסקינד, וועלכער שיקט אייך רעפעשען, און וועגען דעם אומגעקומענעם הער הייטא...

לידיא איז שטארק רויט געווארען.

— איך בין דעם הער האפקעס כלה, און ער האט מיך צו שטארק ליב, כדי צו אויסהערען אייערע רעכילות'דרייר... און מיט ליבעסקינדן האב איך בכלל זיך נקמינגווואנטעם נישט!

— מחוץ דער רעפעשע! — האט טארטשינסקי טרוקען אריינגעזאגט.

— און דער רעפעשע איז געשטאנען, אז ליבעסקינד האט געקויפט פאר מיר א פאסטען! — האט דאס מיידעל הויציג ארויסגערופען. — איך האב איהם געבעטען, ער זאל פאר מיר שאפען א פאסטען!

— אפשר וואלט איהר געווען אזוי ליבענסווירדיג און געוויזען מיר די רעפעשע?

— איך האב זי צוריסען.

— קאן מען צונויפקלייבען די שטיקלעך און...

— איך האב זיי אין פייער אריינגעווארפען....

— אין פייער?... זומער... מאדנע!...

די דאזיגע בעמערקונג האט פולשטענדיג ארויסגעבראכט לידיאן פון די כלים.

— מערקט עס אייך, הער טארטשינסקי, אז די רעפעשע איז געווען אדרעסירט צו מיר, און קיינעם דארף זי נישט אנגעהן... איך זאג זיך אפ, אייך זי צו געבען!

— און איך זאג זיך אפ אייך צו פערשטעהן, מחמת די רעפעשע האט זיכער א שייכות מיט'ן פערברעכען...

— איהר האט די חוצפה מיך צו בעשולדיגען?.. מיך? — האט לידיא, שטיקענדיג זיך פאר אופרעגונג ארויסגערופען.

טארטשינסקי האט א צאפ געטאן מיט די פלייצעס.

— ניין, איך בעשולדיג אייך נישט און עבטאר-

רען היימאגען... איך האלט גאר, אז איהר ווייסט וועגען דעם, וועד ס'האט איהם דער'הרג'עט, א סך מעהר, ווי איהר פערגינט זיך דאס צו זאגען...

— ס'א ליגען! — האט מיט א הויכער שטים געשטערט דאס מיידעל, און זיך ארויסגעלאזט אין פאטעל.

— ס'איז אמת! — האט זיך פרייליין מאריא אריינגעמישט.

— לידיא האט זיך פער'חידוש'ט אומגעקוקט אויף איהר, אבער מאריא האט פעסט איבערגעצ'-חור'ט:

— ס'איז אמת!

„אהא! — האט דער געהיימאגענט א טראכט געטאן, רייבענדיג זיך מיט פערגעניגען די האנט, — דער ענין הייבט אן צו ווערען גאר משיקאווע... אויב איך האב קיין טעות נישט, וועלען מיר זיך באלד דערוויסען אינטערעסאנטע זאכען".

לידיא האט עפעס שטיל ארויסגעמורמעלט, א פאר ווערטער, אז זי פערשטעהט נישט, וואס איהר חבר'טע מיינט צו זאגען.

טארטשינסקי האט אבער נישט געהאט קיין טעות:

מאריא האט זיך א קעהר געטאן צו איהר און געזאגט:

— ניין, איהר פערשטעהט זעהר גוט... די טאנטע האט זיך פאקטיש בעקלאגט אויף אייערע בעציהונגען מיט'ן אנקעל... איך האב אבער דאן נישט געגלויבט אין דעם, ווייל דער אנקעל האט דאך געקאנט, לויט די יאהרען, זיין אייער פאטער, און דעריבער האב איך אייך מיט א ריין געוויסען אהער איינגעלאדענט!... די טאנטע האט וועגען דעם נישט געוואלט הערען, און מיר איז עס שווער געווען ביי איהר אויסצופועל'ען... ענדליך האב איך דאך אויסגעפיהרט, און איהר זענט אהערגעקומען...

— איך בין דא אהערגעקומען, כדי אייך צו העלפען, — האט לידיא ביין געענטפערט — ווען איהר מאכט מיך דא נישט בעראכטען צו געפינען

האלט איהר מיך דאך נישט פערבעטען צו אייך...

— איהר אורטיילט מיך לויט זיך, — האט זיך מאריא קאלט אפגערופען — איך האב אייך איינגעלאדענט, כדי אויסצוגלייכען אייך, כדי צו מאכען א שלום צווישען אייך און דער טאנטע, אויב ס'איז מעגליך,... די טאנטע וויל אייך אבער אליין נישט זעהען און נישט הערען, מחמת זי איז זיכער, אז איהר האט פערדרעהט דעם אנקעל דעם קאפ...

— ס'איז א ליגען!... נישט איך האב איהם פערדרעהט דעם קאפ — האט לידיא א שמייכעל געטאן — און נישט איך בין געווען אין לאדז, אין זיין פריוואט-וואוינונג....

— יא, האט ווייס איך. אבער דאס האט איהר געשיקט מיין צימער-מיידעל, מארישען אויף דער טארנאווער-גאס....

— א! — האט זיך טארטשינסקי אריינגעמישט — איהר זאגט זיכער אין דעם, וואס איהר זאגט?

— פולשטענדיג.... און באלד וועל איך עס אייך טאקע דערווייזען!

א בלאסע, א צעדרערטע האט לידיא אויסגעמיטען זיך צו בעגעגענען מיט דעם געהיימאגענטס בליק.

פיהללענדיג אבער, אז די לאגע איהרע ווערט שווערער און אפילו געפעהרליך, האט זי מיט אנ'ארויסרופענדען טאן א פרעג געטאן ביי מאריאן:

— מיט וואס וועט איהר עס דערווייזען?

— אלס בעווייז קען דינען דער געלער מאנטעל מיט די שווארצע שפיצען.

— אייער מאנטעל? — האט טארטשינסקי איבערגעשלאגען, דערמאהנענדיג זיך אינ'ם שמועס וואס ער האט געהאט מיט מאריאן מכוח דעם הוט.

— ניין, דער מאנטעל געהערט נישט מיר נאר דער פרייליין גארצעווישט.

— איהר האט דאך אבער געזאגט...

(פארזעצונג קומט)

אט דאס זענען די

100 פרעמיעס פרעמיעס

פון דער 3-טער סעריע

פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס פון „נייעס פאלקסבלאט"

1 עלעקטרישער זשיראנדאל
1 שווייצארישער פאטעפאן
1 וויזשימאשקע
5 דעטעקטארען
2 פעלדבעטלעך
15 פעלד-בענקלעך

3 לעזשאקעס
1 קינדער-לעזשאק
פון דער ערשטער לאדזשער פאבריק פון פעלד-בעטען „Palma Patent" ש. שווארצאווסקי, פולנאצנע 24, וועלכע פראדוצירט טויזענדער פעלד-בעטען מאנאטליך.

10 פרעמיעס צו ¼ טוץ פאטאגראפיעס
פון דער קונסט-פאט. אנשטאלט „פאריזען"
3 מענער-היט
3 פולאווערס

3 חודש-אבאנעמענטן
10 פלאשען קעלניש וואסער
2 פערפום-באמבאניערעס
10 עלעקטר. טאשן-לעמפלעך
30 קינא-בילעטן

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3-טער סעריע פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס איז גענוג צוצושטעלען בלויז 20 קופאנעס. שניידט אויס דעם קופאן

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווי בער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס.

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א מאסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בוך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל גומענע האל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק פון מיינע בעהאנדלונג און פון דעמשען פראפעסאר-דאקטאר ברקנגרעמינג בעזאמען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען בראך, אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארטעלען און שפארעטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטס-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גומענע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ה' ד"ר. ראפאפארט, ספעצ. פאר פערקריפלונג, אין לאדז וואלטשאנסקא 29, פראנט 2-טער שטאק, דריק איך אויס מיין הערצליכסטען דאנק פאר'ן אפראטעווען מיך פון א געפעהרליכען רופטור דאס 4-טען מאל ביז איך שווער קראנק געווארען אויף א רופטור און בין שטארבליך קראנק געווען און דער ה' ד"ר. האט מיך גערעטעוועט מיין לעבען אהן אפעראציע. דער פערלעגטער באנדאזש פון אזא מעטאדע האט מיר בעזייטיגט גענצליך די רופטור און כ'בין גענצליך געזונד.

Dr. EIDELHEIT, radca skarbu.

Dr. med.
W. Eychner

גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 7-9 נ. מ.
אין קליניק „סאנאטא"
אגראדאווא 10 פון 12—1

Dr. ADAM
GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראנקע רענגענען און ליכט-באהאנדלונגען.
נעמט אן פון 4—7 אין אוונט

שייטלען

צו מעסיגע פרייזען
צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיענא 5

ווייכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזשער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען ווי: פעלד-בעטען 14 זל., פעלד-בעטען מיט ווענטלעך 18 זל. לעזשאקעס פון 8 זל. אן. טאבארעטקעס 3 זל., האמאקעס פון 9 זל.
אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent", פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.
אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma-Patent"

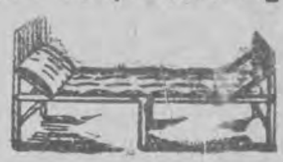

„PALMA-PATENT" פירמע

מיט אכטונג

אינה. שווארצאווסקי
פולנאצנא 24, טעל. 85-131

בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -

וויזיט 3 זל.

וועכבעריז כירורגישע קליניק

„SANATO"

אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רע-יעלקייט פון דער אלט - בעוואוסטער

רעכטסקאנסולענטען-ביורא פון ה'

מאנעלא, פיעטריקאווער 17

(זאכאדניא 52) טעל. 79-148

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאפט געשריבען אללערליי ביטעס:
ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפע-לאציעס, אדוואלאניעס, סלאווולעס.
זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין ארויסזאגונג רעזיעממטי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

---

wystrzegać się naśladownictw o podobnem brzmieniu.

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 5—9 אוונט
זינטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.

אוי! אז

יעדן קוואנטום שטעלען מיר צו
פעטריקאווער 116
טעל. 48-180, פאלור-
ניאווא 22 טעל. 26-191

רעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר איזיק נאז, האלז, אויערן ק	4½—5½
ד"ר ספרשנער קינדער-קראנקה.	4½-5, 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר ביבערגאל הויט און וועגער. קר.	12½—11½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	1½—12½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	5—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

פסיכא-טעראפיע, שנראי-אנגרונגען ווי שטאלען א.א. ווי פאקען-שמעצן, קינסטליכע בערג-זון-באשטראלונג, אייב שפריצונגען, טאטוירונגען, עלעקטריזאציע, אפעראציע. אויך פערלאנגט האנדלען און שטאט. און לאבאר אפריום חערע אנאליזען פון אלע ערט שנאלזען, אויך פלעגמע און בלוט

איטפונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ערצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנקען, מאסטען און א.א.וו.

די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

---

44 וויכטיג פאר לאדז און אומגעגנד! 44

זאל יעדער וויסען, א

מעבעל

שעהן, גוט און ביליג בעקומט מען נור ביי דער פירמע

Ch. ŁAZNIK

GDAŃSKA (Długa) 44, tel. 162-56

44 בעמ.: איך קויף אויך און פערקויף פערש. געניצטע מעבעל, דיוואנעס א. ז. וו. קומט און איבערצייגט אייך! 44

Dr. med.
J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינגע פראצאוניע פון זעלבליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע בערמעטען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אוידען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 81-27.
פארעפענונגען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פערענטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ —60 „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ —18 „ 8 „
פאר א מילימעטער שורה ... ליסטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.